

31. juli 2023

§ 16a miljøgodkendelse

af kvægbrug

Lærkeholt I/S

på Møgelvangvej 10,

7830 Vinderup

HOLSTEBRO
KOMMUNE

Kulturen til forskel

Indholdsfortegnelse

INDHOLDSFORTEGNELSE	2
STAMBLAD FOR VIRKSOMHEDEN	3
LOVHENVISNINGER	3
VÆR OPMÆRKSOM PÅ	4
SAGSRESUMÉ	6
IKKE TEKNISK RESUMÉ (FRA MILJØKONSEKVENSRAPPORT)	7
AFGØRELSE OM MILJØGODKENDELSE	8
MILJØGODKENDELSENS VILKÅR	10
BASISOPLYSNINGER	10
INDRETNING OG DRIFT	10
BAT - BEDSTE TILGÆNGELIGE TEKNIK	12
BELIGGENHED OG LANDSKABELIGE HENSYN	12
LUGT OG ØVRIGE GENER	12
KLIMA OG RESSOURCER	14
BEGRUNDELSE FOR DE FASTSATTE VILKÅR.....	15
BASISOPLYSNINGER	15
INDRETNING OG DRIFT	15
ANLÆG OG BYGNINGER	16
BAT (BEDSTE TILGÆNGELIGE TEKNIK).....	18
HUSDYRBRUGETS BELIGGENHED	20
AMMONIAK	24
STØRRE AMMONIAKFØLSOMME NATUROMRÅDER UDENFOR NATURA 2000 (KATEGORI 2-NATUR)	25
AMMONIAKFØLSOMME NATUROMRÅDER I ØVRIGT (KATEGORI 3-NATUR).....	26
SAMLET VURDERING	26
BILAG IV-ARTER	26
LUGT	28
ØVRIGE GENER.....	30
FØLGEVIRKNINGER	34
KLIMA OG RESSOURCER	36
OFFENTLIGGØRELSE OG GENERELLE FORHOLD	37
KLAGEVEJLEDNING.....	37
AKTINDSIGT	37
SØGSMÅL	37
OFFENTLIGGØRELSE	37
BILAG	39
BILAG 1 – HUSDYRBRUGETS BELIGGENHED	39
BILAG 2 – SITUATIONSPLAN	40
BILAG 3 – PLANMÆSSIGE FORHOLD OMKRING HUSDYRBRUGET	41
BILAG 4 – BEPLANTNING OMKRING HUSDYRBRUGET	42
BILAG 5 – DRIFTSJOURNAL	43
BILAG 6 – MILJØKONSEKVENSRAPPORT	44

Stamblad for virksomheden

Stamdata	
Meddelelsesdato	31. juli 2023
Husdyrbrugets adresse	Møgelvangvej 10, 7830 Vinderup
Ejendomsnummer	6610186346
Matrikel	60F, Sønderhede, Sevel
Husdyrbrugets navn, jf. CVR	Lærkeholt I/S
CVR-nr./ P-nr./ CHR-nr.	29267855/ 1002637204 / 57318
Husdyrbrugets ejer og driftsansvarlig	Niels og Claus Kræmmergaard Pedersen
Husdyrbrugets telefonnumre	40275285
Husdyrbrugets e-mail	cp1977@live.dk
Ansøgningens skemanummer i Husdyrgodkendelse.dk	239298
Husdyrbrugets konsulent	Karen V. Thomasen, SAGRO I/S, kvt@sagro.dk
Godkendelses- og tilsynsmyndighed	Holstebro Kommune Teknik og Miljø Kirkestræde 11, 7500 Holstebro tm@holstebro.dk Tlf. 96117563
Sagsnummer	09.17.19-P19-4-23
Sagstype	§ 16a miljøgodkendelse
Lovhjemmel	Husdyrbruget får en ammoniakemission på mere end 3.500 kg NH ₃ -N/år og er derfor omfattet af § 16a i Husdyrbrugloven.

Lovhenvisninger

- Husdyrbrugloven (Lovbekendtgørelse nr. 520 af den 1. maj 2019 om husdyrbrug og anvendelse af gødning m.v.)
- Husdyrgødningsbekendtgørelsen (Bekendtgørelse nr. 2243 af den 29. november 2021 om miljøregulering af dyrehold og om opbevaring af gødning)

Vær opmærksom på

Emne	Beskrivelse
Udnyttelse	Afgørelsen om miljøgodkendelse skal udnyttes inden for 6 år fra meddelelsesdato.
Kontinuitetsbrud	Husdyrbruget er omfattet af reglerne om kontinuitetsbrud.
Retsbeskyttelse	I 8 år efter offentliggørelse er afgørelsen om miljøgodkendelse omfattet af retsbeskyttelse.
Hvis miljøgodkendelsen ikke udnyttes	Hvis miljøgodkendelsen ikke udnyttes, gælder produktionstilladelsen fastsat i følgende afgørelser: <ul style="list-style-type: none"> • § 12 miljøgodkendelse af den 8. august 2012 • Tillæg 1 til § 12 miljøgodkendelse af den 20. juli 2017 • § 30 anmeldelse om velfærdsudvidelse af den 19. december 2016
Samdrift	Husdyrbruget er et selvstændigt husdyrbrug uden forureningsmæssig sammenhæng med andre husdyrbrug (samdrift).
Dispensationer	Miljøgodkendelsen indeholder dispensation til placering af den nye ensilagesilo fra afstandskrav til naboskel. Naboer, der matrikulært grænser op til det ansøgte, bedes være særlige opmærksomme på muligheden for at komme med bemærkninger.
Andre love og tilladelser	Denne miljøgodkendelse omfatter ikke andre tilladelser. Miljøgodkendelsen omfatter etablering af ny stald, tilbygning til kalvestald og et maskinhus. Der skal ansøges om en byggetilladelse inden etablering igennem Byg og Miljø . I forbindelse med byggetilladelsen skal der ansøges om håndtering af tag- og overfladevand. Der skal ansøges på Holstebro Kommunes hjemmeside . Miljøgodkendelsen omfatter etablering af en ny ensilagesilo. Etableringen kræver ikke en byggetilladelse, men byggeriet skal registreres i BBR-registeret som et teknisk anlæg. Du skal sende en færdigmelding på bbr@holstebro.dk .
Samtidighed i afgørelser	Der er ikke søgt om andre tilladelser eller godkendelser, afledt af Miljøbeskyttelsesloven, i forbindelse med ansøgning om miljøgodkendelse.

Emne	Beskrivelse
<p>Generelle afstandskrav og særligt afstandskrav til dræn</p>	<p>Du skal være opmærksom på, at de generelle afstandskrav skal overholdes, herunder afstandskrav til dræn på 15 meter. Det betyder, at alle dræn skal sløjfes i en afstand på minimum 15 meter fra staldbygninger og opbevaringsanlæg. Dette gælder både nye og eksisterende bygninger og anlæg.</p> <p>For at sikre, at alle drænledninger er sløjfet, anbefaler vi, at der graves en rande i 1,5 meters dybde i en afstand på 15 meter omkring anlægget. Alternativt kan drænledninger lægges i lukkede rør.</p>

Sagsresumé

Hvad drejer sagen sig om

Holstebro Kommune har den 26. april 2023 modtaget en ansøgning om miljøgodkendelse af husdyrbruget på Møgelvangvej 10, 7830 Vinderup.

Miljøgodkendelsen omfatter en udvidelse af produktionsarealet fra 7.245 m² til 10.550 m² til kvæg.

Der ansøges om etablering af en ny stald på ca. 4.650 m² med et produktionsareal på 3.000 m² sydøst for de eksisterende stalde. Derudover ansøges om lovliggørelse af en mindre tilbygning til kalvestald mod sydvest på 225 m².

Der ansøges desuden om etablering af en ny ensilageplads på 2.250 m² (25 x 90 m), som placeres parallelt med eksisterende samt et maskinhus på ca. 1.700 m² med placering nord for gyllebeholdere.

Endeligt ansøges der om frakobling af Infarm forsøringsanlæg, som ikke længere er på Teknologilisten, for at det bliver det muligt at levere gylle til biogasanlægget fra de staldafsnit som har været forsurede.

I forbindelse med sagsbehandlingen har der været særligt fokus på:

- Landskabelige forhold
- Dispensationer fra naboskel til den nye stald og den nye ensilagesilo
- Støj, da husdyrbruget ligger forholdsvist tæt på naboer

Læsevejledning

Miljøgodkendelsen indeholder en vurdering af miljøpåvirkningerne, relevante kortbilag og miljøkonsekvensrapporten. I miljøvurderingen gøres der rede for konsekvenserne af det ansøgte projekt ved vurdering af påvirkningen for omboende og miljøet i bred forstand, herunder blandt andet natur og landskab.

I forbindelse med ansøgningen er der indsendt en miljøkonsekvensrapport, hvor ansøger har redegjort for miljøkonsekvenserne ved det ansøgte projekt. Miljøkonsekvensrapporten, udarbejdet af ansøgers rådgiver, er indsat sidst i miljøgodkendelsen. Ikke teknisk resumé fra miljøkonsekvensrapporten er indsat herunder, så læseren kan få en kort opsummering af projektets konsekvenser for omboende, forbipasserende og natur og miljø. En mere detaljeret gennemgang af projektet fås ved at læse miljøkonsekvensrapporten og kommunens vurderinger, herunder de fastsatte vilkår.

Miljøkonsekvensrapporten danner sammen med oplysningerne i ansøgningen og beregninger i Husdyrgodkendelse.dk baggrund for afgørelsen. I de tilfælde, hvor Holstebro Kommune har supplerende til miljøvurderingen, eller hvor kommunens miljøvurdering er en anden end ansøgers vurdering, vil dette fremgå af afsnittet 'Begrundelse for de fastsatte vilkår'.

Miljøgodkendelsen tager udgangspunkt i gældende love og vejledninger vedrørende husdyrbrug og indeholder vilkår for husdyrbrugets indretning, drift og kontrol.

Offentliggørelse

Ansøgningen har været annonceret på Holstebro Kommunes hjemmeside i perioden fra den 17. maj 2023 til den 31. maj 2023. Forslag til miljøgodkendelse har været i offentlig høring i perioden fra den 30. juni 2023 til den 30. juli.2023.

Ikke teknisk resumé (fra miljøkonsekvensrapport)

I/S Lærkeholt driver et malkekvægbrug på Møgelvangvej 10. De ønsker at bygge en ny stald sydøst for de eksisterende stalde. Stalden bliver på ca. 4.650 m² med et produktionsareal på 3.000 m².

Derudover søges til en mindre forlængelse af kalvestald mod sydvest på ca. 22 m.

Endeligt søges om ny ensilageplads på 25x90 m som placeres parallelt med eksisterende samt et maskinhus på ca. 1.700 m².

Derudover søges der om frakobling af forsuringsanlægget, da det er et Infarm anlæg som ikke længere er på Teknologilisten. Når forsuringsanlægget slukkes, bliver det muligt at levere gylle til biogasanlægget fra de staldafsnit som har været forsurede.

Konsekvenser for omboende, natur og miljø

Lugt, støj, fluer, transporter m.v.

Lugtkravene er overholdt.

Der forventes ikke ændrede forhold mht. støj og fluer.

Antallet af transporter stiger som følge af udvidelsen, da mælk afhentes hver dag i forhold til sidste godkendelse og leverancens til biogasanlægget stiger.

Landskab

De nye byggerier bygges i tæt sammenhæng med den eksisterende bygningsmasse og vil derfor fremstå som et samlet hele og dermed ikke give større ændringer i det landskabelige indtryk. Ejendommen er desuden godt indrammet i læhegn.

Påvirkning af natur

Alle krav vedrørende ammoniakfordampning er overholdt og der vil således ikke være væsentlig påvirkning af omkringliggende natur.

Afstandskrav

Der søges om dispensation til afstandskrav for ensilagepladsen. De øvrige afstandskrav er overholdt.

Bedste tilgængelige teknik (BAT)

BAT-kravene er overholdt.

Afgørelse om miljøgodkendelse

På baggrund af de foreliggende oplysninger i ansøgningen og den miljøtekniske beskrivelse og vurdering, meddeler Holstebro Kommune hermed miljøgodkendelse til det ansøgte produktionsareal på i alt 10.550 m², på husdyrbruget matr.nr. 60F, Sønderhede, Sevel, beliggende Møgelvangvej 10, 7830 Vinderup.

Der ansøges om etablering af en ny stald på ca. 4.650 m² med et produktionsareal på 3.000 m² sydøst for de eksisterende stalde. Der ansøges desuden om etablering af en ensilageplads på 2.250 m² (25 x 90 m) samt et maskinhus på ca. 1.700 m². Derudover ansøges om lovliggørelse af en mindre tilbygning til kalvestald på 225 m². Endeligt ansøges der om frakobling af Infarm forsøringsanlæg, som ikke længere er på Teknologilisten.

Holstebro Kommune har gennemgået ansøgningen og anser oplysningskravet vedrørende miljøkonsekvensrapporten for opfyldt, idet den indeholder en beskrivelse af det ansøgte med oplysninger om:

- 1)
  - a) Det ansøgtes placering, udformning, dimensioner og andre relevante særkender,
  - b) Det ansøgtes forventede væsentlige og eventuelle kumulative indvirkninger på miljøet,
  - c) Det ansøgtes særkender eller de foranstaltninger, der påtænkes truffet for at undgå, forebygge eller begrænse og om muligt neutralisere forventede væsentlige skadelige indvirkninger på miljøet,
  - d) Den eller de rimelige alternative løsninger, som ansøger har undersøgt, og som relevante for det ansøgte og dets særlige karakteristika, og hovedårsagerne til den eller de valgte løsninger under hensyn til det ansøgtes indvirkninger på miljøet.
- 2) Et samlet, ikke-teknisk resumé af oplysningerne i pkt. 1.
- 3) Oplysning om den kompetente ekspert, der har udarbejdet miljøkonsekvensrapporten.

Holstebro Kommune vurderer, at:

Punkt 1a, 1b, 1c fremgår af Husdyrgodkendelse.dk

Punkt 1d er beskrevet fyldestgørende

Punkt 2 er beskrevet fyldestgørende

Punkt 3 er beskrevet fyldestgørende.

Miljøgodkendelsen gælder kun for det ansøgte. Der må ikke ske udvidelse eller ændring i produktionsarealet, herunder staldafsnit og gødningsopbevaringsanlæg, før ændringen er anmeldt eller godkendt af Holstebro Kommune.

Holstebro Kommune vurderer, at husdyrbruget har truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen ved anvendelse af bedste tilgængelige teknik, og at husdyrbruget i øvrigt kan drives på stedet uden at påføre omgivelserne forurening, som er uforenelig med hensynet til omgivelsernes sårbarhed og kvalitet.

Husdyrbrugets forenelighed med naturområdets sårbarhed og kvalitet er desuden vurderet. Sammenfattende vurderes det, at områdernes integritet ikke ødelægges af husdyrbrugets drift.

På baggrund af ovenstående vurderer kommunen, at husdyrbruget kan drives uden væsentlige gener for omgivelserne og risiko for forurening, hvis vilkårene i denne miljøgodkendelse overholdes.

På Holstebro Kommunes vegne

Michala Kristensen
Miljømedarbejder

Miljøgodkendelsens vilkår

Basisoplysninger

Dokumentation

1. Ved udnyttelse af nærværende § 16a miljøgodkendelse ophæves § 12 miljøgodkendelse af 8. august 2012.
2. Husdyrbruget skal etableres og drives, som det er beskrevet i ansøgningen og de supplerende oplysninger, og som det er sammenfattet i miljøgodkendelsens miljøtekniske beskrivelse og vurdering, medmindre vilkårene i denne miljøgodkendelse eller senere afgørelser foreskriver andet.
3. På tilsynsmyndighedens forlangende skal husdyrbruget dokumentere overholdelse af denne miljøgodkendelsens vilkår. Følgende dokumentation for de seneste fem år skal på forlangende kunne fremvises for tilsynsmyndigheden ved miljøtilsyn:
  - dokumentation for produktionsarealets størrelse og placering i de enkelte staldafsnit (f.eks. i form af oversigtstegninger eller beregninger for hver stald)
  - dokumentation for håndtering og bortskaffelse af affald
  - driftsjournaler (jf. bilag 5)

Samlet udnyttelse af godkendelse

4. Det ansøgte skal etableres som et samlet projekt, og delvis udnyttelse af miljøgodkendelsen kan kun ske efter afgørelse fra Holstebro Kommune.

Ansøger og ejerforhold

5. Ændringer i ejerforhold eller ændringer i, hvem der er ansvarlig for driften, skal meddeles til kommunen senest 14 dage efter, at ændringen har fundet sted.

Indretning og drift

Det ansøgte produktionsareal

6. Produktionsareal, dyretyper og staldindretning skal være i overensstemmelse med følgende skema:

Staldanlæg	Dyretype	Staldsystem	Produktionsareal (m ²)
Ældre kostald	Malkekøer, kvier og stude	Sengestald med spalter (kanal, bagskyl eller ringkanal)	1.410
Kalvestald	Alle kvæg	Dybstrøelse	570
Kostald	Malkekøer, kvier og stude	Sengestald med spalter (kanal, bagskyl eller ringkanal)	3.850
	Malkekøer, kvier og stude	Dybstrøelse	135

Staldanlæg	Dyretype	Staldsystem	Produktionsareal (m ²)
Malkestald - kælvningsafsnit	Malkekøer, kvier og stude	Sengestald med spalter (kanal, bagskyl eller ringkanal)	400
	Alle kvæg	Dybstrøelse	475
Ny kalvestald	Alle kvæg	Dybstrøelse	405
Tilbygning kalvestald	Alle kvæg	Dybstrøelse	225
Kalvehytter, enkelte	Kalve (under 6 mdr.)	Dybstrøelse	80
Ny stald	Malkekøer, kvier og stude	Fast drænet gulv med skraber og ajleafløb	2.560
	Alle kvæg	Dybstrøelse	440
I alt			10.550

Opbevaring af husdyrgødning

- Gyllebeholdere skal minimum en gang om året - f.eks. i forbindelse med forårstømning - inspiceres for revner/utætheder mv. og vedligeholdes. Inspektion og evt. vedligeholdelse skal noteres i driftsjournal, jf. bilag 5.
- Der må ikke placeres markstakke med komposteret dybstrøelse på lavbundsarealer.

Ensilageanlæg og opbevaring af ensilage i markstak

- Ensilage, der opbevares i markstak, må ikke placeres på arealer, der skråner mod vandløb og søer. Markstakke må ikke placeres på lavbundsarealer.
- Der skal føres journal over placering af ensilagemarkstakke på kort. Ensilagemarkstakke skal placeres på skiftende lokaliteter år efter år og ikke på samme sted indenfor 5 år.
- Spild og kasseret ensilage fra markstakke skal fjernes løbende (minimum en gang om ugen og altid før varslet regn) og opbevares som anden ensilage eller som husdyrgødning. Overdækningsmateriale fra markstakke, ensilagepladser eller -siloeer skal løbende fjernes og opbevares i en container eller tom køresilo.
- Placeringen af ensilagemarkstakke skal overholde nedenstående afstandskrav:

Anlæg	Afstandskrav
Fælles vandindvindingsanlæg	50 meter
Enkelt vandindvindingsanlæg, herunder boringer til markvanding	25 meter
Vandløb (herunder dræn) og søer, offentlig vej og privat fællesvej	15 meter
Nabobeboelse	100 meter
Naboskel	30 meter

BAT - Bedste Tilgængelige Teknik

13. I alle dybstrøelsesafsnit skal der strøs halm eller andet tørstof i mængder, der sikrer, at dybstrøelsesmåtten altid er tør i overfladen.

Beliggenhed og landskabelige hensyn

14. Nye bygninger skal etableres i samme (ikke-reflekterende materialer) og samme bygningsstil som eksisterende byggeri.
15. Der skal bibeholdes og vedligeholdes eksisterende læhegn omkring husdyrbruget, jf. bilag 4.
16. Der skal etableres et par klynger af ca. 5 stk. høje træer langs den nordlige gavl af den nye kostald. Træerne skal plantes med en indbyrdes afstand på 4-5 meter og de skal kunne udvikle sig i fuld højde. Træerne skal kunne opnå en sluthøjde på minimum 15-20 meter. Træerne skal være hjemmehørende, egnstypiske arter. Træerne skal etableres i det område, som er markeret på bilag 4. Beplantningen skal etableres senest det førstkommande efterår efter kostalden er opført.

Lugt og øvrige gener

Rengøring af staldanlæg

17. Der skal opretholdes en god staldhygiejne, herunder rene stalde og fodringsanlæg.

Handleplaner ved uforudsete gener

18. Hvis Holstebro Kommune vurderer, at eventuelle klager om støj-, lugt-, flue-, støv-, og/eller lysgener er væsentlige og større, end der forventes i miljøvurderingen, skal husdyrbruget udarbejde en handleplan og eftervisse, at de stillede krav er overholdt. Handleplanen skal godkendes af Holstebro Kommune. Er kravene ikke overholdt kan kommunen kræve, at der skal indgives og gennemføres et projekt for afhjælpende foranstaltninger. Alle udgifter i forbindelse med et sådant projekt afholdes af husdyrbruget.

Transport

19. Transport til og fra husdyrbruget skal af hensyn til støj- og støvgener foregå ved hensynsfuld kørsel.

Støj

20. Husdyrbrugets samlede støjbidrag, angivet som det ækvivalente, korrigerede støjniveau i dB(A) i punkter 1,5 meter over terræn, målt eller beregnet ved nærmeste nabobeboelses opholdsareal, må ikke overskride grænseværdierne i nedenstående tabel. Ved tvivlsspørgsmål er det tilsynsmyndigheden, der definerer, hvor støjgrænsen gælder.

Dag	Tidsrum	Reference	dB(A)
Mandag - fredag	07-18	8 timer	55
Lørdag	07-14	7 timer	55

Lørdag	14-18	4 timer	45
Søn- og helligdage	07-18	8 timer	45
Alle dage	18-22	1 time	45
Alle dage	22-07	0,5 time	40
Maksværdi (LpAmax)	22-07	-	55

De angivne værdier for støjbelastningen er de ækvivalente, korrigerede lyd niveauer i dB(A).

Vilkåret omfatter al støj fra husdyrbruget, dvs. også støj fra andet end faste, tekniske installationer. Vilkåret gælder al støj fra landbrugsdrift, men kun støjen fra landbrugsdriften på ejendommens bygningsparcel, dvs. ikke støj fra f.eks. markdriften.

21. Hvis der skulle opstå gener for de omkringboende, kan tilsynsmyndigheden kræve, at husdyrbruget skal dokumentere, at grænseværdierne for støj er overholdt, dog højst 1 gang årligt. Dokumentationen skal sendes til kommunen sammen med oplysninger om driftsforholdene under målingen/beregningen. Målingerne/beregningerne skal udføres og rapporteres som angivet i "Miljømåling – ekstern støj" af et støjlaboratorium, der er optaget på Miljøstyrelsens liste over godkendte laboratorier. Virksomhedens støj skal dokumenteres ved måling eller beregning efter gældende vejledninger fra Miljøstyrelsen, pt. Nr. 6/1984 om Måling af ekstern støj og nr. 5/1993 om Beregning af ekstern støj fra virksomheder.

Målingerne/beregningerne skal foretages på/for de mest støjbelastede områder uden for husdyrbrugets grund og under de mest støj belastede driftsforhold - eller efter anden aftale med miljømyndigheden.

Restvand og spildevand

22. Befæstede arealer omkring husdyrbrugets bygninger skal altid holdes rene for affald, foderrester, gødningsspild m.v., således, at der ikke er risiko for udvaskning af organisk materiale og næringsstoffer til vandløb, grøfter og dræn ved overfladeafstrømning.

Fluegener

23. Der skal på husdyrbruget foretages en effektiv fluebekæmpelse i overensstemmelse med retningslinjerne fra Aarhus Universitet, Institut for Agroøkologi (Retningslinier for fluebekæmpelse på og omkring gårde med husdyr).

Driftsforstyrrelser eller uheld

24. Beredskabsplanen skal være kendt af alle personer, der arbejder på husdyrbruget og den skal ophænges synligt, hvor den er let at komme til. Beredskabsplanen skal løbende holdes opdateret, som minimum en gang årligt.
25. Beredskabsplanen skal kunne udleveres til evt. indsatsleder/miljømyndighed ved uheld, forurening, brand og lignende.

Klima og ressourcer

Miljø- og ressourcestyring

26. Husdyrbruget skal minimum en gang årligt føre journal/opgørelse over forbrug af el, vand og brændstof, samt andre relevante ressourcer.
27. Husdyrbruget skal arbejde på at nedbringe ressourceforbruget og affaldsmængden samt udledning af forurenende stoffer til omgivelserne, så der på en økonomisk forsvarlig måde opnås en reduktion i miljøbelastningen.
28. Husdyrbruget skal i forbindelse med tilsyn redegøre for muligheden for at indføre renere teknologi i form af ændrede råvarer, nyt materiel, ny management eller besparelser på materialer og ressourcer, som kan nedsætte miljøbelastningen. Følgende områder forventes at indgå i redegørelsen:
  - Metoder/management til reducere fordampningen af kvælstof fra stalde og opbevaringsanlæg samt i forbindelse med udbringning.
  - Tiltag til reducere kvælstofudledning og fosforoverskud.
  - Redegørelse for ressourceforbrug og tiltag til besparelser.
  - Reparations- og vedligeholdelsesplaner
  - Affaldsreducerende tiltag.
29. Senest 5 år efter den seneste energigennemgang skal hele husdyrbruget være gennemgået af en energifaglig konsulent med det formål at sikre, at lønsomme ressourcebesparende teknologier løbende indføres på husdyrbruget. Gennemgangen skal som minimum indeholde en beskrivelse og vurdering af de aktuelle forhold samt mulighederne for indførelse af energibesparende teknologi vedr. belysning, køle- og fryseanlæg, varmeanlæg, ventilationsanlæg, maskiner og lign. samt de heraf afledte forhold, såsom f.eks. varmegenindvindingspotentialer, pumpetyper etc. Som udgangspunkt skal 5-års lønsomme teknologier indføres. Kontrolrapport skal fremsendes til Holstebro Kommune. Herefter skal energigennemgangen foretages minimum hvert 5. år.

Begrundelse for de fastsatte vilkår

Nedenfor har Holstebro Kommune suppleret enkelte afsnit med yderligere vurderinger blandt andet i forbindelse med fastsættelse af vilkår. Begrundelser for vilkår vil også fremgå af nedenstående. Hvor vilkårene er stillet som fastholdelsesvilkår, eller hvor vilkårene er selvforklarende, vil vilkårene ikke være yderligere begrundede.

Basisoplysninger

Dokumentation, ansøger og ejerforhold

Der er stillet vilkår om, at den eksisterende produktionstilladelse bortfalder, når denne miljøgodkendelse tages i brug. Såfremt denne miljøgodkendelse ikke er taget i brug indenfor udnyttelsesfristen på 6 år, vil den eksisterende produktionstilladelse fortsat være gældende.

Der er stillet vilkår om, at husdyrbruget bliver etableret og drevet, som det er beskrevet i ansøgningen og miljøkonsekvensrapporten, samt at husdyrbruget skal kunne dokumentere, at vilkårene i denne godkendelse er overholdt.

For at Holstebro Kommune til enhver tid kan kontakte den ansvarlige for husdyrbruget, er der stillet vilkår om, at hvis der sker ændringer af ejerforhold, eller hvem der er ansvarlig for husdyrbruget, skal dette meddeles til Holstebro Kommune inden for 14 dage. For at sikre, at vilkårene i denne godkendelse overholdes, har den drifts- og miljøansvarlige pligt til at informere personer og virksomheder, der arbejder på husdyrbruget om vilkårene for den del af driften, som de arbejder med.

Indretning og drift

Det ansøgte produktionsareal

Godkendelsen er meddelt på baggrund af en række beregninger foretaget i Husdyrgodkendelse.dk samt på baggrund af beskrivelserne og vurderingerne foretaget i miljøkonsekvensrapporten. For at sikre, at husdyrbruget ikke har en væsentlig miljømæssig effekt på omgivelserne, er der stillet vilkår om, at husdyrbruget drives som beskrevet i miljøkonsekvensrapporten, og at dyreholdet etableres i de staldanlæg og med de staldsystemer, der er angivet i ansøgningen.

Holstebro Kommune har ikke taget stilling til om der kan ske en delvis udnyttelse af projektet. Derfor er denne miljøgodkendelse en samlet godkendelse, hvor miljøteknologi skal implementeres, og nye stalde skal bygges for, at sikre overholdelse af beskyttelsesniveauerne.

Der er stillet vilkår for at sikre, at dyreholdet etableres i de staldanlæg og med de staldsystemer, dyretyper og teknologier, der er angivet som ansøgt, og som beregningerne i Husdyrgodkendelse.dk er foretaget på baggrund af.

Anlæg og bygninger

Husdyrbrugets anlæg og bygninger

I forbindelse med miljøgodkendelsen etableres en ny stald på ca. 4.650 m² sydøst for de eksisterende stalde. Derudover søges til en mindre tilbygning til kalvestald på 225 m² og 80 m² produktionsareal til kalvehytter mod sydvest.

Endeligt søges om ny ensilageplads på 2.250 m² (25x90 m), som placeres parallelt med eksisterende samt et maskinhus på ca. 1.700 m² nord for gyllebeholdere.

Situationsplan med oversigt over eksisterende og nye anlæg fremgår af bilag 2.

Opbevaring af husdyrgødning

I miljøkonsekvensrapporten er opbevaringskapaciteten beregnet ud fra den maksimale produktion af flydende husdyrgødning og den samlede kapacitet i gyllebeholdere. Husdyrbruget leverer gylle til Måbjerg Bioenergy. Når denne miljøgodkendelse tages i brug, frakobles forsøringsanlægget og al gylle bliver leveret til biogasanlæg. Der bliver kun returneret den mængde gylle, som der er plads til. Resten leveres til andre egne ejendomme eller beholdes på biogasanlægget.

Det vurderes, at der er tilstrækkelig opbevaringskapacitet, og derfor stilles der ikke yderligere vilkår.

Flydende husdyrgødning

Der er stillet vilkår om en årlig inspektion af gyllebeholdere for at forebygge risiko for forurening og for at sikre, at eventuelle skader på gyllebeholdere opdages og repareres hurtigst muligt. Inspektionen og evt. vedligeholdelse skal noteres i driftsjournal jf. bilag 5.

Fast husdyrgødning

For at sikre at kompostmarkstakke ikke oplægges på arealer med høj grundvandsstand, der kan medføre udvaskning af næringsstoffer til det omkringliggende miljø, er der stillet vilkår om, at kompostmarkstakke ikke må placeres på lavbundsarealer.

Ensilageanlæg og opbevaring af ensilage i markstak

I miljøkonsekvensrapporten, under BAT for fodringsstrategi, er det beskrevet, at ensilage opbevares i plansiloer med opsamling af overfladevand.

Erfaringsmæssigt kan der forekomme år, hvor udbyttet er så stort, at det også er nødvendigt at opbevare ensilagen i markstak. Oplag af ensilage i markstak kan medføre risiko for punktkildeforurening grundet udvaskning af næringsstoffer eller organisk stof til vandmiljøet. Risikoen herfor stiger ved anvendelse af samme ensileringsareal år efter år. Jf. BREF-dokumentet er det BAT at placere eksempelvis kompostmarkstakke på skiftende lokaliteter på en sådan måde, at punktkildeforurening og afstrømning til natur og vandmiljø reduceres. Det er Holstebro Kommunes vurdering, at der i denne sammenhæng er visse ligheder mellem ensilage- og kompostmarkstakke.

Der stilles derfor vilkår om, at ensilage oplagt i markstak skal placeres på skiftende lokaliteter år efter år og ikke på samme sted indenfor 5 år. Herudover stilles vilkår om, at der skal føres en journal over placering af ensilagestakkene på kort. Kortet skal opbevares i 5 år.

For at sikre vandmiljø mod forureningsrisiko ved håndtering og opbevaring af ensilage, er der stillet vilkår om, at ensilage ikke må placeres på arealer, der skrånede mod vandløb og søer. Ligeledes må ensilage ikke placeres på lavbundsarealer.

Desuden stilles vilkår om, at ensilagespild/ensilagerester løbende, minimum en gang om ugen og altid før varslet regn, skal fjernes fra marken og opbevares som fast husdyrgødning. Endvidere stilles vilkår om, at overdækningsmateriale løbende skal fjernes fra marken.

I forbindelse med ensilering, etablering af ensilagemarkstakke og efterfølgende foderafhentning og eventuel foderblanding, kan der desuden forekomme lugt- og støjgener, hvilket kan være til gene for omboende. For at sikre omboende mod støj- og lugtgener fra ensilagemarkstakke og håndtering af ensilage, er der stillet vilkår om, at ensilagestakke skal overholde en afstand på 100 meter til nabobeboelse.

Holstebro Kommune vurderer, at det er BAT, at opbevaring af ensilage på husdyrbrug omfattet af husdyrlovens § 16a i videst muligt omfang sker på ensilageplads med fast bund, der er etableret i henhold til gældende byggeblade. Ligeledes bør ensilagepladserne i videst mulig udstrækning placeres tæt på udfodringssted, så det samlede transportbehov og evt. støjgener og ressourceforbrug reduceres.

Samlet vurdering

Det vurderes, at opbevaring af husdyrgødning og ensilage ikke vil medføre forurening af jord, grundvand eller vandmiljø, såfremt de stillede vilkår overholdes.

Udsprinklingsanlæg

I miljøkonsekvensrapporten er det beskrevet, at restvandet fra ensilagesiloerne udsprinkles. Restvandet fra ensilagesiloer opsamles i opsamlingstank på 130 m³. Efter udvidelsen vil ensilagesiloerne samlede areal være på ca. 6.800 m² og kravet til opsamlingstank vil være på 220 m³. Det fremgår af miljøkonsekvensrapporten, at hvis opsamlingstanken ikke kan opsamle det hele, vil restvandet løbe i fortank.

Det overvejes alternativt, at der etableres en ekstra opsamlingsbeholder. Dette vil kræve en anmeldelse jf. Husdyr godkendelsesbekendtgørelsen.

Begge løsninger vurderes at overholde kravene jf. landbrugets byggeblad om udsprinkling af ensilagesaft og restvand.

Samlet vurdering

Det vurderes, at udsprinklingsanlægget ikke vil medføre risiko for forurening af vandmiljøet, såfremt den drives som beskrevet overfor.

BAT (Bedste Tilgængelige Teknik)

Ved miljøgodkendelse og tilladelse af husdyrbrug skal husdyrbruget og godkendelsesmyndigheden foretage en vurdering af, om husdyrbruget anvender teknologi, der svarer til "Bedste Tilgængelige Teknik" - BAT.

Bedste tilgængelige teknik for en række områder er beskrevet i EU's BAT notat (BREF-dokumentet) for svin og fjerkræ. Miljøstyrelsen har derudover fastlagt en række vejledende emissionsniveauer for ammoniak, som vurderes at kunne opnås ved anvendelse af bedste tilgængelige teknik.

BAT-kravet ift. husdyrbrugets ammoniakemission skal være overholdt, og der skal være en beskrivelse af hvilken teknologi, der anvendes for at overholde kravet. BAT-kravet til ammoniakemissionen er for husdyrbrug formuleret som en emissionsfaktor pr. produktionsarealenhed, og er denne overholdt ved brug af en bestemt teknologi, beskrives denne teknologi.

Det er således tilstrækkeligt for ansøger at nævne andre valgmuligheder, der kunne være og begrunde fravalget af disse. Der er ikke i husdyrbruglovgivningen krav om at komme længere ned end det BAT-niveau, der er fastsat i Husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen.

Bedste tilgængelige teknik vurderes ud fra tilgængelighed, driftsstabilitet, proportionalitet og omkostningseffektivitet. Dette betyder bl.a., at teknologien maksimalt må koste 1 % af produktionsomkostningerne og maksimalt 100 kr. pr. kg sparet N for, at Holstebro Kommune vurderer teknologien som omkostningseffektiv.

BAT-teknologi

Der stilles vilkår om, at staldene skal etableres og drives med de indretninger og staldsystemer, der er ansøgt om. Vilkåret er stillet for at sikre, at husdyrbrugets ammoniakemission reduceres til et niveau, der svarer til emissionen ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik (BAT).

BAT-niveauet er opnået ved følgende tiltag:

- Fast drænet gulv med skraber og ajlefløb
- Dybstrøelse

Der stilles vilkår om, at der i alle dybstrøelsesafsnit skal strøs halm eller andet tørstof i mængder, der sikrer, at dybstrøelsesmåtten altid er tør i overfladen, da det reducerer ammoniakfordampningen. Hvis der strøs tilstrækkelige mængder materiale for at sikre, at overfladen altid er tør, betragtes dybstrøelse som BAT.

Forsuring af gylle

Forsuringsanlæg, der anvendes på husdyrbruget, er af typen "Infarm kvægmodel". Den er taget af Miljøstyrelsens Teknologiliste den 27. august 2015. Forsuringsanlægget indgår derfor ikke i beregningen af BAT i hverken 8-års drift, nudrift eller ansøgt drift.

Der ansøges derfor om at tage den ud af brug. Det vil blive muligt at levere gylle til biogasanlægget, når forsuringsanlægget tages ud af brug.

BAT-emissionsgrænseværdier for ammoniak

Ansøger har principielt frit teknologivalg, men ansøger skal godtgøre, at valget af teknologier sikrer en ammoniakemission, der svarer til det beregnede BAT niveau.

Af BAT beregningerne i Husdyrgodkendelse.dk fremgår en beregning af den samlede maksimale ammoniakfordampning, som må udledes fra husdyrbrugets stalde og lagre i henhold til Miljøstyrelsens BAT-emissionsgrænseværdier.

Den ansøgte totale udledning er 11.654 kg NH₃-N/år og overholder således det beregnede BAT emissionsniveau, som er 11.654 kg NH₃-N/år.

Samlet vurdering

Det vurderes, at husdyrbrugets staldindretning overholder reglerne i henhold til Husdyrbrugloven, Miljøbeskyttelsesloven og heraf afledte bestemmelser.

Der stilles vilkår, som sikrer, at de anvendte ammoniakreducerende teknologier implementeres. Det vurderes på baggrund af ovenstående, at husdyrbrugets ammoniakudledning fra stald og lagre overholder kravet om anvendelse af BAT.

Husdyrbrugets beliggenhed

Lokalisering og planmæssige forhold

Husdyrbruget ligger ca. 4 km øst for Skave og ca. 2,5 km vest for Herrup By, som er omfattet af lokalplan. Husdyrbruget beliggenhed fremgår af bilag 1. Planmæssige forhold fremgår af bilag 3.

Dispensationer

Dispensation vedr. afstand til naboskel fra stald

Afstanden fra den nye stald til naboskel er ca. 9 meter. Der er tale om naboskel mod åben mark, ejet af ansøger. Afstandskravet i Husdyrbruglovens § 8 er 30 meter og afstandskravet er derfor ikke overholdt.

Holstebro Kommune vurderer, at der kan meddeles dispensation, da der er tale om naboskel mod en åben mark. Marken ejes af ansøger. Stalden placeres på den ansøgte placering parallelt med eksisterende staldbygninger af driftsmæssige årsager, således, at staldbygningerne holdes samlet. Det er jf. Miljøstyrelsens vejledning muligt at meddele dispensation fra naboskel mod åben mark af driftsmæssige årsager.

Holstebro Kommune meddeler hermed dispensation jf. § 9 i Husdyrbrugloven.

Dispensation vedr. afstand til naboskel fra ensilagesilo

Afstanden fra den nye stald til naboskel er ca. 14 meter. Der er tale om naboskel mod naboejendom på Møgelvangvej 8. Afstandskravet i Husdyrbruglovens § 8 er 30 meter og afstandskravet er derfor ikke overholdt.

Ansøger har søgt om dispensation og har indsendt følgende redegørelse for at der ansøges om dispensation:

"Naboen er Lasse Pedersen, som er bror til Claus Pedersen (en del af I/S Lærkeholt) og er med i ejendommens drift. Ejendommen har tidligere været ejer af I/S-et men ejes i dag af Lasse Pedersen. Der er forkøbsret til at den kan købes af I/S Lærkeholt, hvis Lasse ønsker at sælge og vil derfor altid være tilknyttet landbruget.

Ensilagepladsen ønskes placeret på det smalle areal langs skellet og skal ses i sammenhæng med bygning af lade – hermed skal der ikke længere dyrkes i dette smalle areal, hvor store maskiner efterhånden har svært ved at lave et godt og effektivt arbejde. Arealet syd for den eksisterende plansilo skal friholdes til fremtidig byggefelt, da det overvejes at forlænge lagerbygningerne."

Det vurderes, at det er muligt at meddele dispensation, når der er tale om naboskel mod en naboejendom ejet af en af ejere af I/S Lærkeholt og der er forkøbsret tilknyttet ejendommen.

Holstebro Kommune meddeler hermed dispensation jf. § 9 i Husdyrbrugloven.

Samlet vurdering

Det vurderes, at husdyrbruget opfylder afstandskravene Husdyrbrugloven, jf. § 6, 7 og 8 og der meddeles dispensation fra afstandskravet til naboskel til den nye stald og den nye ensilagesilo.

Landskabelige og kulturhistoriske områder

Ansøgers vurdering fremgår af miljøkonsekvensrapporten. Holstebro Kommune supplerer nedenfor med vurdering i forhold til det omkringliggende landskab og relevante udpegninger.

Husdyrbruget ligger i landskabskarakterområdet kaldet Karup Hedeslette. Området er beskrevet i Holstebro Kommunes landskabskarakteranalyse som følger:

"Landskabet er beliggende på den nordlige del af Sønderhede Hedeslette/Karup Hedeslette og er derfor karakteriseret ved et relativt fladt terræn med intensivt landbrug, kun brudt af de mange læhegn og nogle enkelte mindre vandløb. Centralt i området ligger Borbjerg og Sevel Plantager og de to landsbyer Skave og Hogager. Mellem de to byer ligger et større netværk af moseområder og vandløb, der gennem Savstrup Å er forbundet med Storåen.

Landskabets skala er overvejende lille til middel, men enkelte steder, hvor der kun er få hegn, åbner landskabet sig op til en større skala. Bl.a. området sydvest for Hogager ved speedwaybanen fremtræder i en lidt større skala end resten af landskabsområdet.

Bebyggelsesstrukturen består af mindre landsbyer, gårde samlet langs vejene og spredte gårde på fladerne omkring landsbyerne. Landskabet er på grund af det relativt flade terræn og de mange hegn, generelt ikke præget af langstrakte udsigter. I område ved Savstrup og området mellem Herrup og Borbjerg Plantage ligger der flere råstofgrave omkranset af volde skabt ved afgravning af de øvre jordlag."

Retningslinjer for landbrugsbyggeri er følgende:

"Nyt landbrugsbyggeri bør have en lav karakter og placeres i tilknytning til øvrige driftsbygninger. Den samlede bygningsmasse bør respektere hegnsstrukturen og ikke brede sig over flere markparceller. Det vil dels understøtte landskabets skala og karakter og samtidig udnytte den bedst mulige afskærmning via de eksisterende læhegn. Den samlede bygningsmasse bør fremstå ensartet og harmonisk."

Nye anlæg og bygninger

I forbindelse med miljøgodkendelsen etableres følgende nye anlæg og bygninger:

- 1) en ny stald på ca. 4.650 m² med højde på ca. 10 m og placering sydøst for de eksisterende stalde. Stalden opføres i samme materialer og farver som de eksisterende bygninger.
- 2) en mindre tilbygning til kalvestald på 225 m² med samme højde som eksisterende kalvestald (allerede etableret)
- 3) en ny ensilageplads på 2.250 m² (25 x 90 m) på nordsiden af den eksisterende ensilageplads
- 4) et maskinhus på ca. 1.700 m² (28 x 60 m) med højde 11 m og placering nord for gyllebeholdere. Maskinhuset opføres med grå stålplader og gråt eternittag.

Placering og udformning og byggeri og anlæg

Nye bygninger og anlæg placeres i umiddelbar tilknytning til eksisterende anlæg og bygninger (maksimum afstand er på 10 meter). Den nye stald placeres parallelt med eksisterende staldbygninger og følger de eksisterende linjer på husdyrbruget. Den nye ensilagesilo placeres ligeledes parallelt med den eksisterende ensilagesilo. Maskinhuset placeres i det nordvestlige hjørne, som er omgivet af eksisterende læhegn.

For at sikre, at husdyrbruget fortsat vil fremstå som samlet enhed, stilles der vilkår om, at nye bygninger skal etableres i samme (ikke-reflekterende) materialer og samme bygningsstil som eksisterende byggeri.

Anlæggets placering i landskabet og beplantning

Husdyrbruget ligger i et fladt terræn med mange læhegn. Husdyrbruget er skærmet mod syd, øst og vest og delvist mod nord af eksisterende læhegn i området.

Det sikres ved vilkår at eksisterende læhegn, der omkranser husdyrbruget jf. bilag 4, bibeholdes og vedligeholdes med henblik på at sikre, at bygningsmassen er mindre fremherskende i landskabet.

Der stilles desuden vilkår om, at der skal etableres beplantning langs den nordlige gavl af den nye kostald i form af et par klynger af høje træer for at sikre tilpasning af den nye stald i landskabet.

Der skal etableres et par klynger af ca. 5 stk. høje træer langs den nordlige gavl af den nye kostald. Træerne skal plantes med en indbyrdes afstand på 4-5 meter og de skal kunne udvikle sig i fuld højde. Træerne skal kunne opnå en sluthøjde på minimum 15-20 meter. Træerne skal være hjemmehørende, egnstypiske arter. Træerne skal etableres i det område, som er markeret på bilag 4. Beplantningen skal etableres senest det førstkomende efterår efter kostalden er opført.

Landskabelige udpegninger og beskyttelseslinjer

Husdyrbrugets anlæg ligger uden for bygge- og beskyttelseslinjer, bevaringsværdigt landskab, kystnærhedszonen samt værdifulde kulturmiljøer. Husdyrbruget ligger i et område udpeget til store husdyrbrug i Kommuneplan 2021-2033.

Nord for husdyrbruget ligger et område, der i Kommuneplan udpeget som værdifuld kulturmiljø "Oltidsvejen", som dækker dele af den såkaldte "Oldtidsvej", som løber langs sidste istids hovedopholdsline gennem hele Vestjylland fra Vesterhavet ved Trans ind til Karup Å. Forløbet er meget markant fra Vesterhavet og helt ind til Stubbergård Sø og Flynder Sø. Forløbet strækker sig over cirka 77 kilometer og er uden tvivl en af de mest markante i landet.

Nye bygninger og anlæg etableres i tilknytning til eksisterende byggeri på husdyrbruget og det vurderes derfor, at etablering ikke vil have indflydelse på det værdifulde kulturmiljø.

Samlet vurdering

Samlet vurderes det, at placering og udformning af det ansøgte ikke vil ændre væsentligt på området. Bygningerne placeres i tilknytning til eksisterende byggeri og husdyrbruget vil fortsat fremstå som en samlet enhed.

Der stilles vilkår om, at eksisterende læhegn skal bibeholdes for at sikre fortsat afskærmning, samt etablering af et par klynger af træer lang den nordlige gavl af den nye kostald for at sikre en landskabelig tilpasning fra nordøst.

Det vurderes, at etablering af de nye bygninger og anlæg ikke vil ændre væsentligt på det omkringliggende landskab, såfremt de stillede vilkår overholdes.

Ammoniak

Ammoniak

Husdyrproduktioner giver anledning til fordampning af ammoniak, som kan påvirke specielt de kvælstoffølsomme naturtyper omkring husdyrbruget. Ved miljøgodkendelse af husdyrbrug er der krav til husdyrbrugets tilladte ammoniakpåvirkning af nærliggende naturarealer. Naturarealer er opdelt i tre kategorier i forhold til, hvor følsomme de er over for ammoniak.

Tabel 1: Oversigt over kategorier af natur og beskyttelsesniveau.

Kategori af natur	Tilladt deposition
Kategori 1 (indenfor Natura 2000 områder) <ul style="list-style-type: none"> • ammoniakfølsomme habitatnaturtyper • § 3 beskyttede heder • § 3 beskyttede overdrev	Maks. totaldeposition, afhængigt af antal husdyrbrug i nærheden (kumulation) 0,2 - 0,7 kg N/ha/år
Kategori 2 (uden for Natura 2000 områder) <ul style="list-style-type: none"> • § 3 beskyttede heder > 10 ha • § 3 beskyttede overdrev > 2,5 ha • højmoser og lobeliesøer	Maks. totaldeposition på 1,0 kg N/ha/år
Kategori 3 (uden for Natura 2000 områder) <ul style="list-style-type: none"> • § 3 beskyttede heder, moser og overdrev samt ammoniakfølsomme skove	Maks. merdeposition ≥ 1,0 kg N/ha/år

Kravet til totaldepositionen for kategori 1-natur og for kategori 2-natur er et krav til den maksimale totaldeposition, dvs. den ammoniakdeposition, som stammer fra alle husdyrbrugets stalde og lagre - både det, der vil komme fra det ansøgte, og det, der allerede kommer fra den eksisterende drift. Hvilket krav til den maksimale totaldeposition, der skal stilles for kategori 1-natur, afhænger af antal husdyrbrug, der er i nærheden af området (såkaldt kumulation). Jo flere husdyrbrug i nærheden, jo skærpede krav til den maksimale totaldeposition stilles.

Kategori 3-natur er ammoniakfølsomme naturområder, som ikke er kategori 1-natur eller kategori 2-natur, og som er hede, mose eller overdrev omfattet af Naturbeskyttelseslovens § 3 eller som er ammoniakfølsom skov. Beskyttelsesniveauet for kategori 3-natur omfatter ikke som for kategori 1-natur og kategori 2-natur et generelt krav til den maksimale ammoniakdeposition. Beskyttelsesniveauet fastlægger, at kommunen på baggrund af en konkret vurdering kan stille krav om en maksimal merdeposition på 1,0 kg N/ha/år.

Den samlede ammoniakfordampning fra anlægget forventes at blive på 11.654 kg NH₃-N/år, hvilket er en meremission på 2.904 kg NH₃-N/år i forhold til nudrift og 3.244 kg NH₃-N/år i forhold til 8-års drift.

Samlet ammoniakdeposition siden 2015 (8 år siden)

For at vurdere om den samlede merdeposition af ammoniak, fra driften i 2015 (8 års-drift) til og med det ansøgte projekt, har en negativ virkning på omkringliggende naturområder, er der

lavet beregninger i omkringliggende naturområder i [Husdyrgodkendelse.dk](https://husdyrgodkendelse.dk). Beregningerne tager udgangspunkt i den produktion som var aktuel for 8 år siden.

Table 2: Beregning af ammoniakdeposition på omkringliggende naturområder fra [Husdyrgodkendelse.dk](https://husdyrgodkendelse.dk)

Samlet resultat af ammoniakberegninger ? i							
Samlet emission: 11654,3 (kg NH ₃ -N/år)		Meremission (8 års-drift): 3244,4 (kg NH ₃ -N/år)			Meremission (nudrift): 2904,2 (kg NH ₃ -N/år)		
Oversigt af naturpunkter ? i							
Navn:	Kategori:	Opretter:	Kumulation:	Ruhed natur:	Merdeposition (kg N/ha/år):		Totaldeposition (kg N/ha/år):
					8-års drift	Nudrift:	
Kategori 2 natur	Kategori 2	Ansøger	0	Bn	0,0	0,0	0,0
habitatnatur nordøst	Kategori 1	Ansøger	0	Bn	0,0	0,0	0,1
habitatnatur	Kategori 1	Ansøger	0	Bn	0,0	0,0	0,1
§3 overdrev mod nordøst	Kategori 3	Ansøger	0	Bn	0,2	0,2	0,7
§3 mose mod nord	Kategori 3	Ansøger	0	Bn	0,3	0,2	1,2
§3 mose mod nordøst	Kategori 3	Ansøger	0	Bn	0,4	0,4	1,9
§3 hede mod syd	Kategori 3	Ansøger	0	Bn	0,1	0,1	0,2

Ammoniakfølsomme naturtyper indenfor Natura 2000 (kategori 1-natur)

Den beregnede totaldeposition til kategori 1-natur er beregnet til 0,1 kg N/ha/år, kravene for maksimal totaldeposition på kategori 1-natur er derfor overholdt uanset kumulation.

Det nærmest liggende Natura 2000-område i forhold til husdyrbruget er EF-habitatområde nr. 41 Hjelm Hede, Flyndersø og Stubbergård Sø. Mindsteafstanden hertil er ca. 3,1 kilometer.

Beregninger i det nærmeste punkt med kortlagt habitatnatur viser en merdeposition på 0,0 kg N/ha/år fra udvidelsen og 0,1 kg N/ha/år fra den samlede produktion efter udvidelsen.

Holstebro Kommune venter ingen eller kun en meget begrænset negativ effekt af kvælstofemissionen fra husdyrbruget på de nærmest liggende Natura 2000-områder.

Større ammoniakfølsomme naturområder udenfor Natura 2000 (kategori 2-natur)

Afstanden til det nærmeste naturområde, der er omfattet af reglerne for kategori 2-natur, dvs. lobeliesø, højmoser, større heder eller overdrev udenfor Natura 2000-områder, er 4 km.

Der er tale om et overdrev på ca. 5,6 ha beliggende ca. 4 km øst for husdyrbruget.

Beregninger viser en totaldeposition i dette område på 0,0 kg N/ha/år, og reglerne for kategori 2-natur er dermed overholdt.

Holstebro Kommune venter ingen negativ effekt af kvælstofemissionen fra husdyrbrugets drift på de nærmest liggende områder med kategori 2-natur.

Ammoniakfølsomme naturområder i øvrigt (kategori 3-natur)

Det nærmeste § 3-naturområde i forhold til husdyrbruget, som er omfattet af reglerne for kategori 3-natur, er ca. 0,8 ha stor mose ca. 380 meter nordøst for husdyrbruget.

Beregninger viser en ammoniakdeposition på 0,4 kg N/ha/år fra ændringerne (merdeposition både i forhold til 8-års drift og nudrift).

Der er desuden foretaget beregninger i et 0,9 ha stort moseområde ca. 480 m mod nordøst samt et 1,9 ha stort hedeområde ca. 800 m syd for husdyrbruget, hvor beregninger viser en merdeposition på 0,3 kg N/ha/år.

Det nærmeste område med potentielt ammoniakfølsom skov ligger i en afstand af ca. 900 m syd for husdyrbruget, her vi kravene også være overholdt.

På den baggrund er kriterierne for kategori 3-natur opfyldt, da merdepositionen ikke overstiger 1 kg N/ha/år.

Samlet vurdering

Holstebro Kommune vurderer, at oplysninger om kildehøjder, ruhed og kumulation, er korrekte.

Ifølge beregninger i Husdyrgodkendelse.dk er beskyttelsesniveauet for ammoniak overholdt, og der stilles derfor ikke yderligere vilkår.

Holstebro Kommune vurderer, at kravene om maksimalt tilladt totaldeposition på kategori 1- og kategori 2-natur er overholdt.

Holstebro Kommune vurderer, at der ikke er grundlag for at skærpe kravene til ammoniakmerdepositionen på kategori 3-natur eller § 3 beskyttet natur.

Bilag IV-arter

I habitatdirektivets bilag IV er opført en række arter, som skal sikres en streng beskyttelse i deres naturlige udbredelsesområde også udenfor de udpegede Natura 2000-områder. Det indebærer for dyrearternes vedkommende bl.a. at yngle- og rasteområder ikke må beskadiges eller ødelægges og for planternes vedkommende, at arterne bl.a. ikke må lide skade.

Ud fra "Håndbog om dyrearter på habitatdirektivets bilag IV" samt Holstebro Kommunes øvrige kendskab til området og arterne, vurderes det, at følgende arter og grupper fra habitatdirektivets bilag IV (strengt beskyttede arter) kunne tænkes at forekomme i nærområdet til husdyrbruget:

Småflagermus: Forekommer næsten overalt i Vestjylland, men vil ikke blive negativt påvirket af det ansøgte projekt.

Birkemus: Arten er ikke registreret i området.

Odder: Lever udbredt i Vestjylland, men vil ikke blive negativt påvirket af det ansøgte projekt.

Bæver: Lever i adskillige af kommunens vandløb og søer, men vil ikke blive negativt påvirket af det ansøgte projekt.

Ulv: Forekommer lejlighedsvist forskellige steder i Holstebro Kommune, men vil ikke blive negativt påvirket af det ansøgte projekt.

Markfirben: Holstebro Kommune har ikke kendskab til forekomster nær husdyrbruget.

Stor vandsalamander, løgfrø, spidssnudet frø og strandtudse: Ingen af disse er registreret nær husdyrbruget.

Grøn kølleguldsmed: Forekommer udbredt i Storå og Karup Å, men vil ikke blive negativt påvirket af det ansøgte projekt.

Grøn mosaikguldsmed: Der foreligger to fund af arten i Holstebro Kommune, men arten vil ikke blive negativt påvirket af projektet.

Vandranke: Vokser nær Felsted Kog og i Husby Sø, men i stor afstand fra husdyrbruget.

Gul stenbræk: Holstebro Kommune rummer mindst 3 paludella-væld, hvor arten kan tænkes at forekomme, men den er trods eftersøgninger ikke fundet her i nyere tid.

Samlet vurdering

Det vurderes, at det ansøgte samt husdyrbrugets drift ikke indebærer risiko for negativ påvirkning af bilag IV-arter eller bilag IV-arternes levesteder. Ligeledes vurderes det, at husdyrbruget ikke vil give anledning til beskadigelse eller ødelæggelse af yngle- eller rasteområder for bilag IV-arterne.

Lugt

I forbindelse med en miljøgodkendelse skal det ansøgte overholde lovens fastsatte krav til maksimal lugtbelastning (lugtgenegrænser). Lugtgenegrænsen beregnes efter to modeller: Miljøstyrelsens lugtmodel (beregnet i enheden OU_E , Odour Units, og kaldet "Ny") og "FMK-modellen" (beregnes i enheden LE, Lugt Enheder). Den beregningsmetode, der beregner den længste geneafstand, og dermed beskytter de omkringboende bedst, er den genegrænse der skal overholdes.

Der er 3 forskellige lugtgenegrænser – til byzone, til samlet bebyggelse og til enkeltboliger uden landbrugspligt og disse fremgår af nedenstående tabel.

Tabel 3: Lovens fastsatte krav til maksimal lugtbelastning.

Områdetype	Miljøstyrelsens lugtmodel "Ny"	FMK-modellen
Beboelsesbygninger på ejendomme uden landbrugspligt, der ikke ejes af den ansvarlige for driften af husdyrbruget	15 OU_E/m^3	10 LE/m^3
Område i landzone, der i lokalplan er udlagt til boligformål, blandet bolig- og erhvervsformål eller til offentlige formål med henblik på beboelse, institutioner, rekreative formål og lign. Beboelsesbygninger i samlet bebyggelse i landzone	7 OU_E/m^3	3 LE/m^3
Eksisterende og ifølge kommuneplanens rammedel fremtidig byzone Eksisterende og ifølge kommuneplanens rammedel fremtidigt sommerhusområde	5 OU_E/m^3	1 LE/m^3

Opfattelsen af lugt kan variere fra menneske til menneske, men helt overordnet, så svarer 1 lugtenhed (OU_E) til grænsen for, hvornår lugten kan erkendes i et laboratorium. Ved 3 OU_E er det muligt at genkende lugttypen som f.eks. svinelugt. Ved 5 OU_E kan lugten med sikkerhed bestemmes, mens lugten ved 10 OU_E er en tydelig lugt, der i tilfælde af f.eks. svinelugt kan opfattes som ubehagelig.

Lugtens udbredelse i nærområdet, afhænger bl.a. af produktionsarealets størrelse, staldtype, dyretype, geografisk placering, ventilationsforhold og øvrige husdyrbrug, der bidrager til kumulation af lugt.

Kumulation af lugt

Kumulation med andre husdyrbrug skal indgå i lugtberegningen, hvis de har en ammoniakemission på mere end 750 kg $NH_3-N/år$ og ligger nærmere end:

- 300 meter fra eksisterende eller fremtidig byzone- eller sommerhusområde eller i et område i landzone, der er udlagt til boligformål, blandet bolig og erhvervsformål eller til offentlige formål med henblik på beboelse, institutioner, rekreative formål og lign.
- 300 meter fra beboelsesbygninger i samlet bebyggelse
- 100 meter fra beboelsesbygninger på ejendomme uden landbrugsligt, der ikke ejes af driftsherren.

I denne ansøgning ligger der et husdyrbrug, der bidrager til kumulation af lugt til Sevel og Skave byzone og samlet bebyggelse på Djeldvej 54. Kumulation derfor medregnes og geneafstanden forøges med 10 %.

Resultater af lugtberegning

I [Husdyrgodkendelse.dk](https://husdyrgodkendelse.dk) er der foretaget beregning af geneafstandene til både enkeltbolig, samlet bebyggelse, lokalplanlagt område til offentlige formål og til byzone.

Tabel 4: Lugtberegning fra [Husdyrgodkendelse.dk](https://husdyrgodkendelse.dk).

Samlet resultat af lugtberegning ? i						
Bebyggelse	Kumulation	Model	Ukorrigeret geneafstand (m)	Korrigeret geneafstand (m)	Vægtet gennemsnitsafstand (m)	Genekriterie overholdt
 Møgelvangvej 15	0	NY	353,5	353,5	391,6	Ja
 Møgelvangvej 17	0	NY	353,5	353,5	353,8	Ja
 Djeldvej 54	1	NY	823,9	906,3	2627,8	Ja
 Skolegade 21	0	NY	823,9	823,9	2761,1	Ja
 Den østlige Del, Borbjerg	1	NY	1096,4	1145,8	4073,4	Ja
 Sevel By, Sevel	1	NY	1096,4	1206,1	4092,1	Ja

Kravene til den maksimale lugtbelastning er jf. lugtberegningen overholdt.

Lugt fra gyllebeholdere

Lugt fra opbevaringslagre er ikke medtaget i ovenstående beregninger, da opbevaringslagre er omfattet af de generelle afstandsregler. Der stilles ikke skærpede krav til f.eks. gyllebeholdere eller udbringningspraksis, da der ikke forventes at være væsentlige lugtgener herfra i forhold til omkringboende.

Rengøring af staldanlæg

Stalde rengøres efter behov. Idet erfaring viser, at en god staldhygiejne i form af rene og tørre stalde ofte har en gunstig indflydelse på staldlugtemissionen, stilles der vilkår om, at der opretholdes en god staldhygiejne.

Handleplan

Såfremt der skulle opstå gener for de omkringboende, eller såfremt Holstebro Kommune vurderer, at eventuelle klager om lugtgener er væsentlige og større, end der forventes i miljøvurderingen, skal husdyrbruget udarbejde en handleplan og eftervise, at de stillede krav er overholdt. Handleplanen skal godkendes af Holstebro Kommune. Er kravene ikke overholdt, kan kommunen kræve, at der skal indgives og gennemføres et projekt for afhjælpende foranstaltninger. Alle udgifter i forbindelse med et sådant projekt afholdes af husdyrbruget.

Samlet vurdering

På baggrund af ovenstående og de fastsatte vilkår, vurderes det, at husdyrbruget ikke vil give anledning til væsentlige lugtgener hos omboende.

Øvrige gener

Transport

I miljøkonsekvensrapporten er der gjort rede for antal og typer af transportere til og fra husdyrbruget. Det samlede antal transportere stiger med 66 % sammenlignet med den nuværende drift på husdyrbruget. Dette skyldes primært flere afhentninger af gylle til biogas, flere transportere med mælk, dyr og grovfoder.

Husdyrbruget ligger op ad offentlig vej, og der er ikke nabobeboelser tæt på husdyrbrugets indkørsel.

De daglige transportere vil sædvanligvis primært foregå indenfor normal arbejdstid (7:00 – 18:00). Dette gælder ikke afhentning af mælk og levende dyr, som kan ske døgnet rundt i henhold til mejeriets/slagteriets køreplaner

Omkring forårs- og høstarbejde vil der på et typisk husdyrbrug være intensiveret trafik på og omkring anlægget. Sæsonbetonet arbejde kan desuden foregå uden for normal arbejdstid.

Ved regulering af husdyrbrug er det praksis at betragte landzonen som landbrugets erhvervsområde, og beboere af boliger i landzonen må derfor acceptere visse ulemper, som kan være forbundet med at være nabo til et landbrug.

Holstebro Kommune kan regulere visse transporttyper knyttet til husdyrbrugets egne transportere. Der er derfor stillet vilkår om, at transport til og fra husdyrbruget skal foregå ved hensynsfuld kørsel for at sikre, at støj ifm. transportere minimeres.

Rengøring af offentlig vej

Færdsel på offentlig vej reguleres af politiet og hører under færdselsloven og øvrige bestemmelser, der er fastsat af Justitsministeriet.

Ved tilsvining af det offentligt tilgængelige vejareal i forbindelse med arbejdskørsel, skal der opstilles skilte, der informerer andre trafikanter om forholdene. Det offentlige vejareal skal rengøres efter arbejdskørslens ophør. Politiet er myndighed herfor, hvorfor forholdet ikke reguleres i denne miljøgodkendelse.

Samlet vurdering

Det vurderes, at transport til og fra husdyrbruget med de stillede vilkår kan foregå uden væsentlige miljømæssige gener for de omkringboende.

Støj

Anbefalede mindsteafstande mellem en virksomhed og nærmeste nabobeboelse baseret på Miljøstyrelsens erfaringer om miljøforhold fremgår af Håndbog om Miljø og Planlægning (Miljøstyrelsen og Skov- og Naturstyrelsen, Landsplanafdelingen, 2004). Klassifikationen angiver, hvilken afstand, der skønnes at være nødvendig mellem den pågældende virksomhed og boliger i et område for åben og lav boligbebyggelse. Udgangspunktet er, at afstanden skal give en rimelig sikkerhed for, at boligerne ikke udsættes for miljøgener, og at virksomheden ikke efterfølgende mødes med skærpede miljøkrav.

For husdyrbrug med erhvervsmæssigt dyrehold med undtagelse af svineproduktioner (Klasse 6) er den anbefalede mindsteafstand 300 meter.

Maskinhuset vil blive etableres ca. 100 meter fra nærmeste nabobeboelse på Møgelvangvej 15, og der er ca. 250 m til nabobeboelsen på Møgelvangvej 17. Nabobeboelsen på Møgelvangvej 8 ligger i en afstand af ca. 90 meter, men er ejet af en af husdyrbrugets ejere.

Støjklender på husdyrbruget består primært af malkeanlægget, foderleverancer, foderblanding, gyllepumper og interne transporter. Støjkilderne er nærmere beskrevet i miljøkonsekvensrapporten.

Det er oplyst af ansøger, at der ikke placeres støjkilder i det nye maskinhus udover placering af landbrugsmaskiner samt at portene etableres i langsiden mod sydøst, dvs. i den modsatte retning end de nærmeste naboer.

Handleplan

Der er fastsat vilkår om, at såfremt kommunen vurderer, at der forekommer støjgener, der er væsentligt større, end der kan forventes, ifølge grundlaget for miljøvurderingen, kan kommunen kræve, at der udarbejdes en handleplan og efterwise, at de stillede krav er overholdt. Handleplanen skal godkendes af Holstebro Kommune. Er kravene ikke overholdt, kan Holstebro Kommune kræve, at der skal indgives og gennemføres et projekt for afhjælpende foranstaltninger. Alle udgifter i forbindelse med et sådant projekt afholdes af husdyrbruget.

Miljøstyrelsens vejledende støjgrænser

For at imødekomme eventuelle støjgener for de omkringboende, fastsættes der vilkår om, at husdyrbrugets samlede bidrag til støjbelastningen i omgivelserne skal overholde Miljøstyrelsens vejledende støjgrænser.

Der er ikke foretaget støjberegninger i forbindelse med udarbejdelse af miljøgodkendelsen. Det faktuelle støjniveau kendes derfor ikke og kan ikke sammenholdes med de vejledende støjgrænser.

Samlet vurdering

På baggrund af ovenstående vurderes det, at støj fra husdyrbruget ikke vil medføre væsentlige gener for de omkringboende, såfremt de stillede vilkår overholdes.

Støv

Ansøgers vurdering fremgår af miljøkonsekvensrapporten. Holstebro Kommune supplerer nedenfor med vurdering i forhold til mulige støvgener ved husdyrbrugets drift, og deraf følgende genepåvirkninger på omgivelserne.

Under høstarbejdet må omboende forvente støvgener. Ligeledes kan der generelt i tørre perioder opstå støvgener ved kørsel på grusveje mellem markerne, men det vil være af en begrænset og lokal karakter. Der henvises til god landmandspraksis, at alle aktiviteter på husdyrbruget planlægges, herunder også levering og udkørsel, således at omgivelserne påvirkes mindst muligt.

Der er fastsat vilkår om, at transport til og fra husdyrbruget skal foregå ved hensynsfuld kørsel. Vilkåret er stillet for at minimere mulige støj- og støvgener hos de nærmeste omboende.

Handleplan

Der er fastsat vilkår om, at såfremt kommunen vurderer, at der forekommer støvgener, der er væsentligt større, end der kan forventes, ifølge grundlaget for miljøvurderingen, kan kommunen kræve, at der udarbejdes en handleplan og eftervise, at de stillede krav er overholdt. Handleplanen skal godkendes af Holstebro Kommune. Er kravene ikke overholdt, kan Holstebro Kommune kræve, at der skal indgives og gennemføres et projekt for afhjælpende foranstaltninger. Alle udgifter i forbindelse med et sådant projekt afholdes af husdyrbruget.

Samlet vurdering

På baggrund af ovenstående vurderes det, at støv fra husdyrbruget ikke vil medføre væsentlige gener omkring husdyrbruget eller for omboende. Det vurderes i øvrigt, at kravet om BAT er opfyldt ved almindelig god landmandspraksis og den beskrevne håndtering af foder.

Lys

Ansøgers vurdering fremgår af miljøkonsekvensrapporten. Holstebro Kommune supplerer nedenfor med vurdering i forhold til mulige lysgener ved husdyrbrugets drift, og deraf følgende genepåvirkninger på omgivelserne.

Husdyrbruget er omgivet af læhegn og beplantninger og det vurderes derfor, at evt. lysgener fra husdyrbruget ville være meget begrænset.

Handleplan

Der fastsættes vilkår om, at såfremt der skulle opstå væsentlige gener for omboende eller for forbipasserende, eller såfremt kommunen finder det nødvendigt, skal husdyrbruget via handleplan sikre, at lys ikke er til væsentlig gene for omboende og forbipasserende.

Samlet vurdering

På baggrund af ovenstående og det fastsatte vilkår, vurderes det, at lys fra husdyrbruget ikke vil medføre væsentlige gener omkring husdyrbruget eller for omboende.

Tag- og overfladevand, restvand og spildevand

Håndtering af tag- og overfladevand, restvand og spildevand samt afløbsplan fremgår af miljøkonsekvensrapporten. Holstebro Kommune supplerer nedenfor med oversigt over håndtering af tag- og overfladevand, restvand og spildevand samt vurdering i forhold til håndtering af tagvand fra de nye staldbygninger og maskinhus.

Tabel 5: Håndtering af tag- og overfladevand, restvand og spildevand.

Restvandstype	Håndtering
Tagvand fra kostald og malke/kælvningsstald	Ledes i faskiner
Tagvand fra nye stalde og nyt maskinhus	Der skal indsendes ansøgning om håndtering af tag- og overfladevand fra stalden i forbindelse med ansøgning om byggetilladelse.
Tagvand fra øvrige bygninger	Ledes på jorden
Afløb fra ensilagepladser	Ledes til opsamlingsbrønd og til udsprinkling (med evt. mulighed for opsamling i gyllesystemet via fortank)
Afløb fra vask af stalde	Ledes til gyllebeholder via gyllekanaler
Afløb fra malkerum	Ledes til gyllebeholder via gyllekanaler

Tag- og overfladevand

Der etableres ny stald, tilbygning til kalvestald og nyt maskinhus i forbindelse med miljøgodkendelsen. Der skal indsendes ansøgning om håndtering af tag- og overfladevand fra stalden i forbindelse med ansøgning om byggetilladelse via [Byg og Miljø](#).

Der stilles vilkår om, at befæstede arealer omkring husdyrbrugets bygninger altid skal holdes rene for affald, foderrester, gødningsspild m.v., således at der ikke opstår risiko for udvaskning af organisk materiale og næringsstoffer til vandløb, grøfter og dræn ved overfladeafstrømning.

Samlet vurdering

På baggrund af ovenstående vurderes det, at der ikke vil være væsentlig forureningsrisiko for miljøet i forbindelse med håndteringen af tag- og overfladevand, restvand og spildevand, såfremt de fastsatte vilkår overholdes, og afledningen af vand på husdyrbruget håndteres som oplyst i miljøkonsekvensrapporten.

Fluegener

Ansøgers vurdering fremgår af miljøkonsekvensrapporten. Holstebro Kommune fastsætter vilkår til fluebekæmpelsen på husdyrbruget.

Holstebro Kommune fastsætter vilkår om, at der på husdyrbruget skal foretages en effektiv fluebekæmpelse i overensstemmelse med [retningslinjerne](#) fra Aarhus Universitet, Institut for Agroøkologi.

Handleplan

Der er fastsat vilkår om, at såfremt kommunen vurderer, at der forekommer fluegener, der er væsentligt større, end der kan forventes, ifølge grundlaget for miljøvurderingen, kan kommunen kræve, at der udarbejdes en handleplan og efterwise, at de stillede krav er overholdt. Handleplanen skal godkendes af Holstebro Kommune. Er kravene ikke overholdt, kan Holstebro Kommune kræve, at der skal indgives og gennemføres et projekt for afhjælpende foranstaltninger. Alle udgifter i forbindelse med et sådant projekt afholdes af husdyrbruget.

Samlet vurdering

På baggrund af ovenstående og de fastsatte vilkår, vurderes det, at fluer på husdyrbruget ikke vil medføre væsentlige gener omkring husdyrbruget eller for omboende.

Følgenvirkninger

Affald

Ansøgers beskrivelse af håndtering af affald og reststoffer (kemikalier, rengørings-, behandlings-, og sprøjtemidler samt olie-, benzin- og medicinrester mv., som opbevares eller anvendes i produktionen) fremgår af miljøkonsekvensrapporten.

Holstebro Kommune supplerer med beskrivelse af, hvorledes affald og reststoffer skal håndteres korrekt efter gældende regler.

Alle virksomheder, der producerer affald, er forpligtiget til at sortere deres affald og sikre, at genanvendeligt affald bliver bortskaffet til genanvendelse. Affald fra produktionen skal opsamles, sorteres, bortskaffes og registreres iht. Affaldsbekendtgørelsen og det til enhver tid gældende Regulativ for erhvervsaffald i Holstebro Kommune.

Al bortskaffelse af affald skal kunne dokumenteres. Denne dokumentation skal fremvises ved tilsyn og kan f.eks. bestå af fakturaer fra godkendt modtager, kvittering fra genbrugspladsen eller lignende. Liste over godkendte modtagere kan ses på Energistyrelsens hjemmeside ([affaldsregister](#)).

Samlet vurdering

På baggrund af beskrivelsen i miljøkonsekvensrapporten af affaldshåndteringen på husdyrbruget, vurderes det, at affald ikke vil have væsentlig betydning for omgivelserne og miljøet, såfremt affald håndteres efter gældende regler.

Driftsforstyrrelser eller uheld

Der er i miljøkonsekvensrapporten gjort rede for håndtering af mulige uheld på husdyrbruget. Der er i forbindelse med ansøgningen fremsendt beredskabsplan med beskrivelse af håndtering af brand, gylleuheld og kemikalie- og oliespild.

Terrænet omkring husdyrbruget er fladt og der er 450 meter til nærmeste vandmiljø. Der er ikke dræn i området omkring husdyrbruget. Ansøger vurderer i miljøkonsekvensrapporten, at gylle, i tilfælde af uheld, vil langsomt løber mod vejgrøft langs Møgelvangvej. Gyllen vil kunne opdæmmes med jord.

Det vurderes således, at der ikke er væsentlig risiko for forurening af vandmiljøet i tilfælde af et gylleudslip.

Alle fire gyllebeholdere på husdyrbruget er omfattet af 10-års beholderkontrol.

Beredskabsplan

På baggrund af husdyrbrugets størrelse vurderes det, at husdyrbruget skal have udarbejdet en beredskabsplan.

Beredskabsplanen giver landmanden en mulighed for at gennemgå bedriften og foretage en risikovurdering af, hvorvidt der skal ændres på indretning og drift, således at risikoen for forurening i forbindelse med uheld minimeres. Der er i forbindelse med ansøgningen indsendt beredskabsplan for husdyrbruget.

For at sikre, at husdyrbrugets beredskabsplan er kendt af alle personer, der arbejder på husdyrbruget, stilles der vilkår om, at planen ophænges, hvor den er synlig og tilgængelig. Herudover stilles der vilkår om, at beredskabsplanen løbende holdes opdateret, og minimum én gang årligt.

Det er Holstebro Kommunes opfattelse, at en beredskabsplan er til stor hjælp for landmanden samt ansatte, såfremt der skulle ske et uheld, både med hensyn til mindre hændelser som eksempelvis oliespild og store såsom eksempelvis gylleudslip og brand.

Samlet vurdering

Det vurderes, at husdyrbruget med de stillede vilkår har foretaget de nødvendige foranstaltninger for at minimere risiko for forurening af miljøet i forbindelse med uheld.

Grænseoverskridende virkninger

Husdyrbruget ligger ca. 200 km fra grænsen til Tyskland, som er nærmeste selvstændige nation. Derfor vurderer Holstebro Kommune, at husdyrbruget ikke vil have grænseoverskridende virkning.

Klima og ressourcer

Ansøgers beskrivelse af husdyrbrugets forbrug af vand og energi, herunder tiltag for at minimere forbruget af ressourcer, og vurdering heraf, fremgår af miljøkonsekvensrapporten. Holstebro Kommune fastsætter vilkår for at sikre fortsat fokus på ressourcebesparelser og bevidsthed herom.

Vilkår til miljø- og ressourcestyring stilles på baggrund af et helhedsprincip om at stræbe mod renere teknologi i landbrugsproduktionen, herunder at udskifte miljøfarlige stoffer med mere miljøvenlige stoffer, at gøre arbejdsgange og processer mindre belastende for miljøet, samt at minimere forbruget af energi, næringsstoffer, vand, pesticider osv., således at tab til omgivelserne bliver minimeret under hensyntagen til produktionens lønsomhed.

Vilkårene vedr. miljø- og ressourcestyring stilles for at sikre fokus på muligheder for energibesparelser, og for at lønsomme ressourcebesparende teknologier løbende indføres på husdyrbruget.

For at skabe et overblik over ressourceforbruget, stilles der vilkår om, at husdyrbruget minimum en gang årligt skal føre journal/opgørelse over forbrug af el, vand og brændstof, samt andre relevante ressourcer. Desuden skal husdyrbruget arbejde på at nedbringe ressourceforbruget og affaldsmængden samt udledning af forurenende stoffer til omgivelserne.

Der stilles også vilkår om, at husdyrbruget i forbindelse med tilsyn skal redegøre for muligheden for at indføre renere teknologi i form af ændrede råvarer, nyt materiel, ny management eller besparelser på materialer og ressourcer, som kan nedsætte miljøbelastningen.

Senest 5 år efter den seneste energigennemgang skal hele husdyrbruget være gennemgået af en energifaglig konsulent med det formål at sikre, at lønsomme ressourcebesparende teknologier løbende indføres på husdyrbruget. Gennemgangen skal som minimum indeholde en beskrivelse og vurdering af de aktuelle forhold samt mulighederne for indførelse af energibesparende teknologi vedr. belysning, køle- og fryseanlæg, varmeanlæg, ventilationsanlæg, maskiner og lign. samt de heraf afledte forhold, såsom f.eks. varmegenindvindingspotentialer, pumpetyper etc. Som udgangspunkt skal 5-års lønsomme teknologier indføres. Kontrolrapport skal fremsendes til Holstebro Kommune. Herefter skal energigennemgangen foretages minimum hvert 5. år.

For at sikre fokus på muligheder for energibesparelser stilles der vilkår om, at det nye byggeri, i forbindelse med projekteringen, skal være gennemgået af en energifaglig konsulent med det formål at sikre, at lønsomme ressourcebesparende teknologier løbende indføres på husdyrbruget.

Samlet vurdering

Det er Holstebro Kommunes vurdering, at husdyrbruget med de stillede vilkår lever op til BAT på management.

Offentliggørelse og generelle forhold

Klagevejledning

Ansøger, klageberettigede myndigheder og organisationer samt enhver, der har en væsentlig individuel interesse i sagens udfald kan klage over afgørelsen til Miljø- og Fødevareklagenævnet.

Fristen for at klage over afgørelsen er den **28. august 2023**.

Klagen skal sendes digitalt via [klageportalen](#). Du kan logge ind med NemID eller MitID. Det koster et gebyr at få behandlet klagen. Det er muligt at blive fritaget for at bruge Klageportalen, hvis der foreligger særlige omstændigheder. Fremsend anmodningen til Holstebro Kommune, der sender anmodningen videre til klagenævnet, som træffer afgørelse om fritagelse.

Aktindsigt

Vi gør opmærksom på, at du har ret til aktindsigt i sagen. Du kan få aktindsigt ved at henvende dig til Holstebro Kommune på tm@holstebro.dk.

Søgsmål

Afgørelsen kan prøves ved domstolene. Dette forudsætter, at sagen er indbragt for domstolene senest 6 måneder efter, at afgørelsen er truffet.

Offentliggørelse

Afgørelsen sendes til:

- Lærkeholt I/S (ansøger)

Orientering om meddelelse af miljøgodkendelse er sendt til:

- Karen V. Thomasen, SAGRO I/S, kvt@sagro.dk (ansøgers konsulent)
- Alle sagens parter indenfor 818 meter fra husdyrbrugets lugtcentrum (lugtkonsekvensradius).
- Naboer der matrikulært grænser op til husdyrbruget.
- Personer der har anmodet om at se udkast til afgørelse.
- Danmarks Naturfredningsforening
- Styrelsen for patientsikkerhed - Tilsyn og Rådgivning Nord
- Danmarks Fiskeriforening Producent Organisation
- Danmarks Sportsfiskerforbund
- Ferskvandsfiskeriforeningen for Danmark
- Nissum Fjord Fritidsfiskerforening V/ Erik Holk
- Dansk Ornitologisk Forening
- Dansk Ornitologisk Forening – Vestjylland
- Rådet for Grøn Omstilling
- De Kulturhistoriske Museer i Holstebro Kommune

I perioden 30. juni 2023 til 30. juli 2023 har forslag til afgørelse været sendt i offentlig høring.

Forslaget er annonceret på Holstebro Kommunes hjemmeside og orienteringsbrev er sendt til nedenstående:

- Karen V. Thomasen, SAGRO I/S, kvt@sagro.dk (ansøgers konsulent)
- Alle sagens parter indenfor 818 meter fra husdyrbrugets lugtcentrum (lugtkonsekvensradius).
- Naboer der matrikulært grænser op til husdyrbruget.
- Personer der har anmodet om at se udkast til afgørelse.
- Danmarks Naturfredningsforening
- Styrelsen for patientsikkerhed - Tilsyn og Rådgivning Nord
- Danmarks Fiskeriforening Producent Organisation
- Danmarks Sportsfiskerforbund
- Ferskvandsfiskeriforeningen for Danmark
- Nissum Fjord Fritidsfiskerforening V/ Erik Holk
- Dansk Ornitologisk Forening
- Dansk Ornitologisk Forening – Vestjylland
- Rådet for Grøn Omstilling
- De Kulturhistoriske Museer i Holstebro Kommune
- Foreningen Greenpeace Danmark

I 30 dages høringsperioden er der indkommet bemærkninger fra følgende:

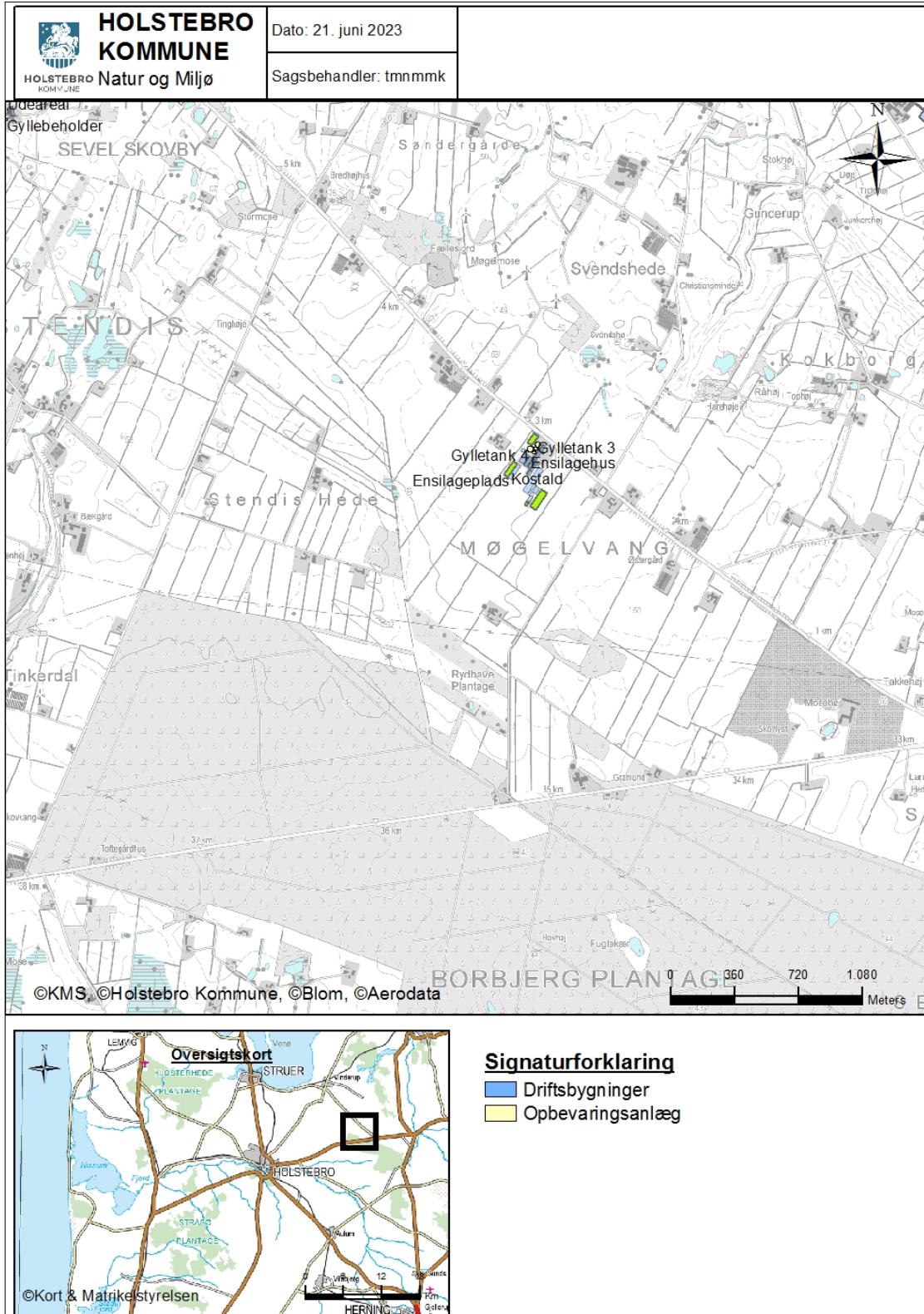
Ingen bemærkninger modtaget.

Inddragelse af offentligheden er sket gennem annoncering på kommunens hjemmeside i perioden 17. maj 2023 til den 31. maj 2023.

Ingen bemærkninger modtaget.

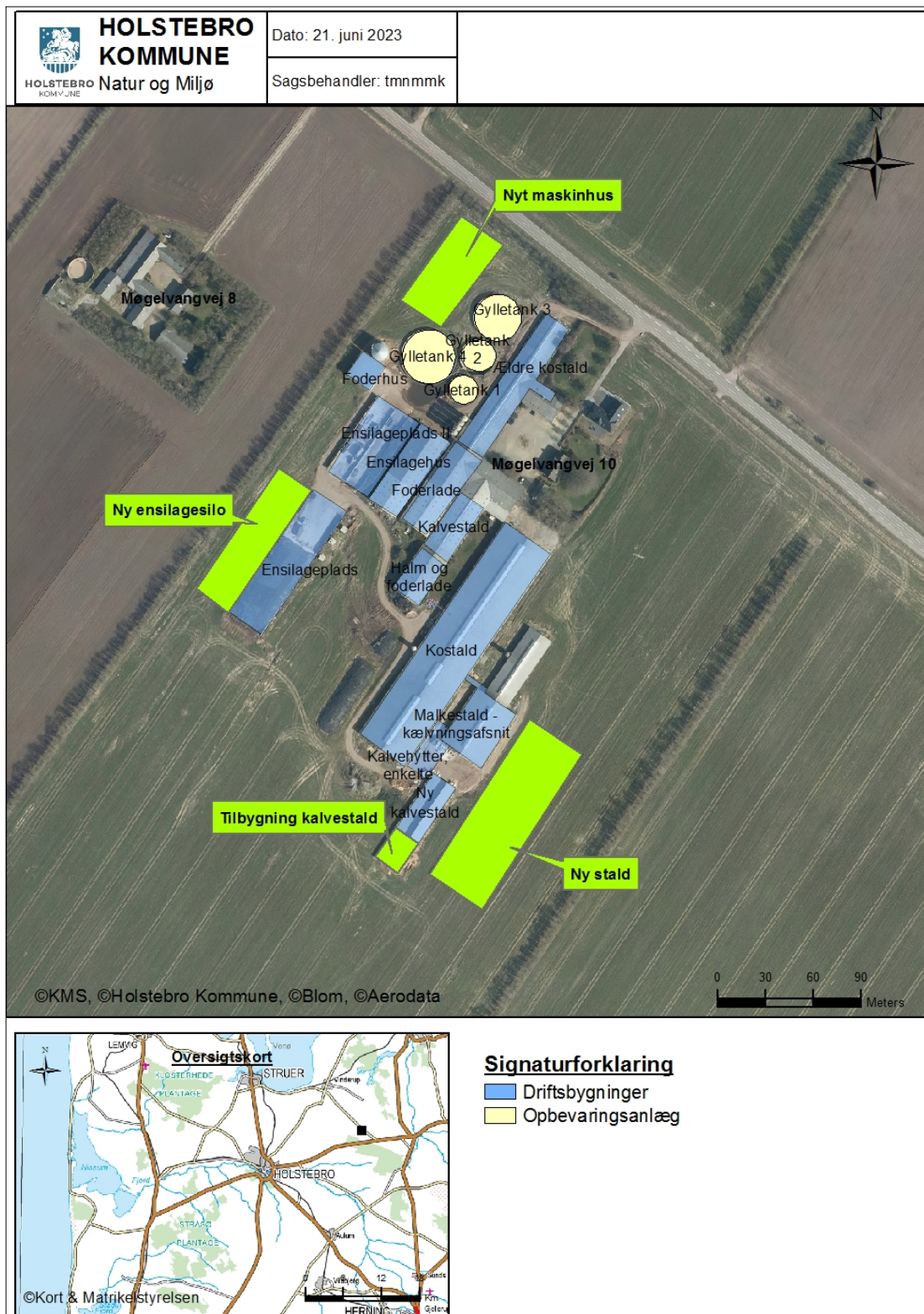
Bilag

Bilag 1 – Husdyrbrugets beliggenhed

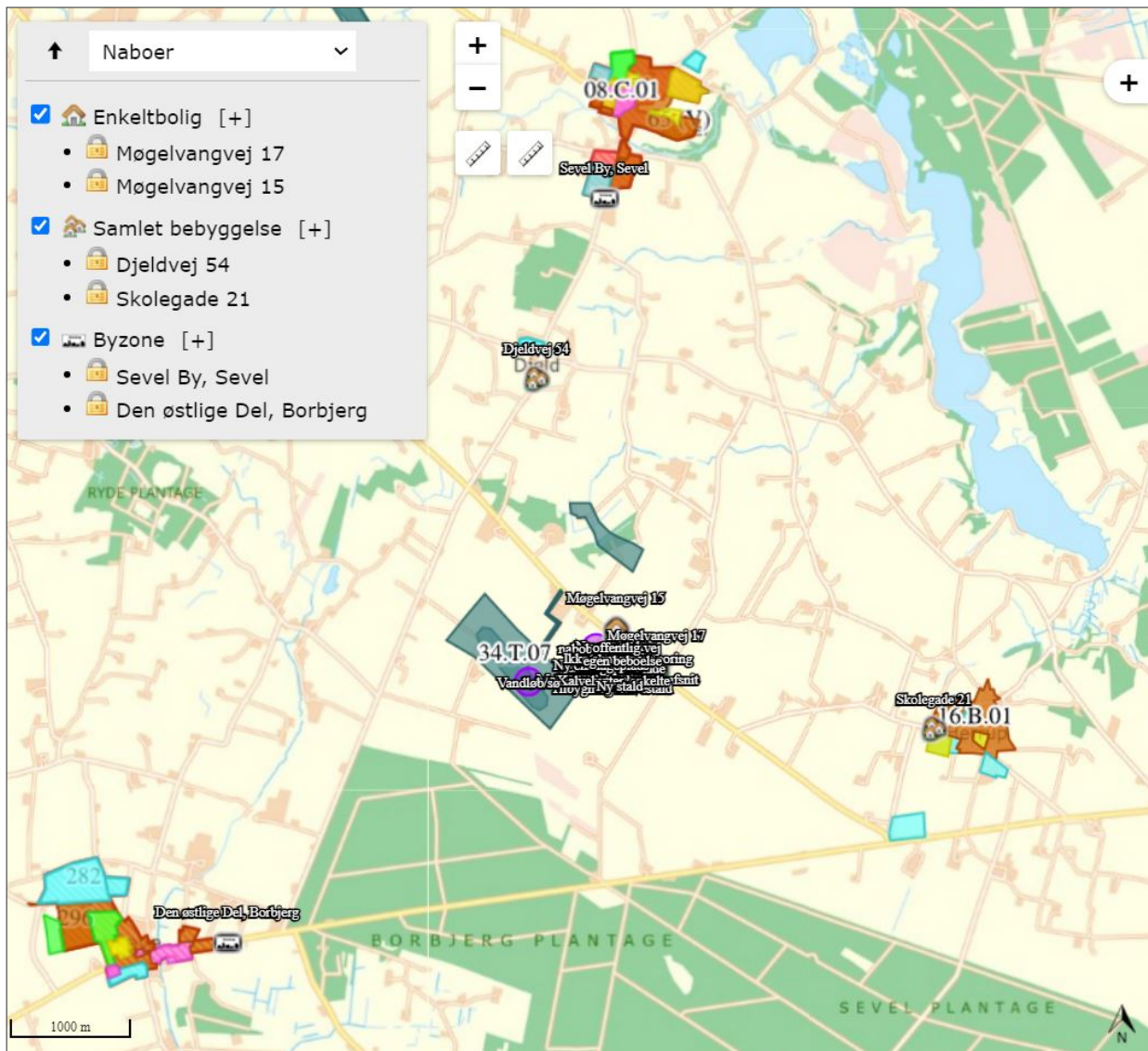

Bilag 2 – Situationsplan

Bilag 3 – Planmæssige forhold omkring husdyrbruget

Bilag 4 – Beplantning omkring husdyrbruget

Bilag 5 – Driftsjournal

ENSILAGE I MARKSTAKKE

1. Find markkort og tegn markstakkenes placering ind.
2. Skriv dato ud for den indtegnede markstak.
3. Kontroller at der ikke har ligget markstakke på samme placering inden for de sidste 5 år.
4. Noter ny dato på kortet, når stakken er brugt og fjernet fra marken (maksimalt 24 mdr.).
5. Husk at kontrollere at afstandskrav er overholdt for hver enkelt ensilagestak:
50 meter fra fælles vandindvindingsanlæg 25 meter fra enkelt indvindingsanlæg 30 meter fra naboskel 15 meter fra vandløb (herunder dræn) og søer 100 meter fra nabobeboelse 15 meter fra offentlig vej og privat fællesvej

INSPEKTION AF GYLLEBEHOLDERE	Størrelse	Synlige revner?	Synlige utætheder?	Kabler intakte?	Reparatør tilkaldt	Dato for reparation
Gylletank 1						
Gylletank 2						
Gylletank 3						
Gylletank 4						

RESSOURCEFORBRUG	År:	År:	År:
El [kWh]			
Vand [m ³]			
Brændstof			

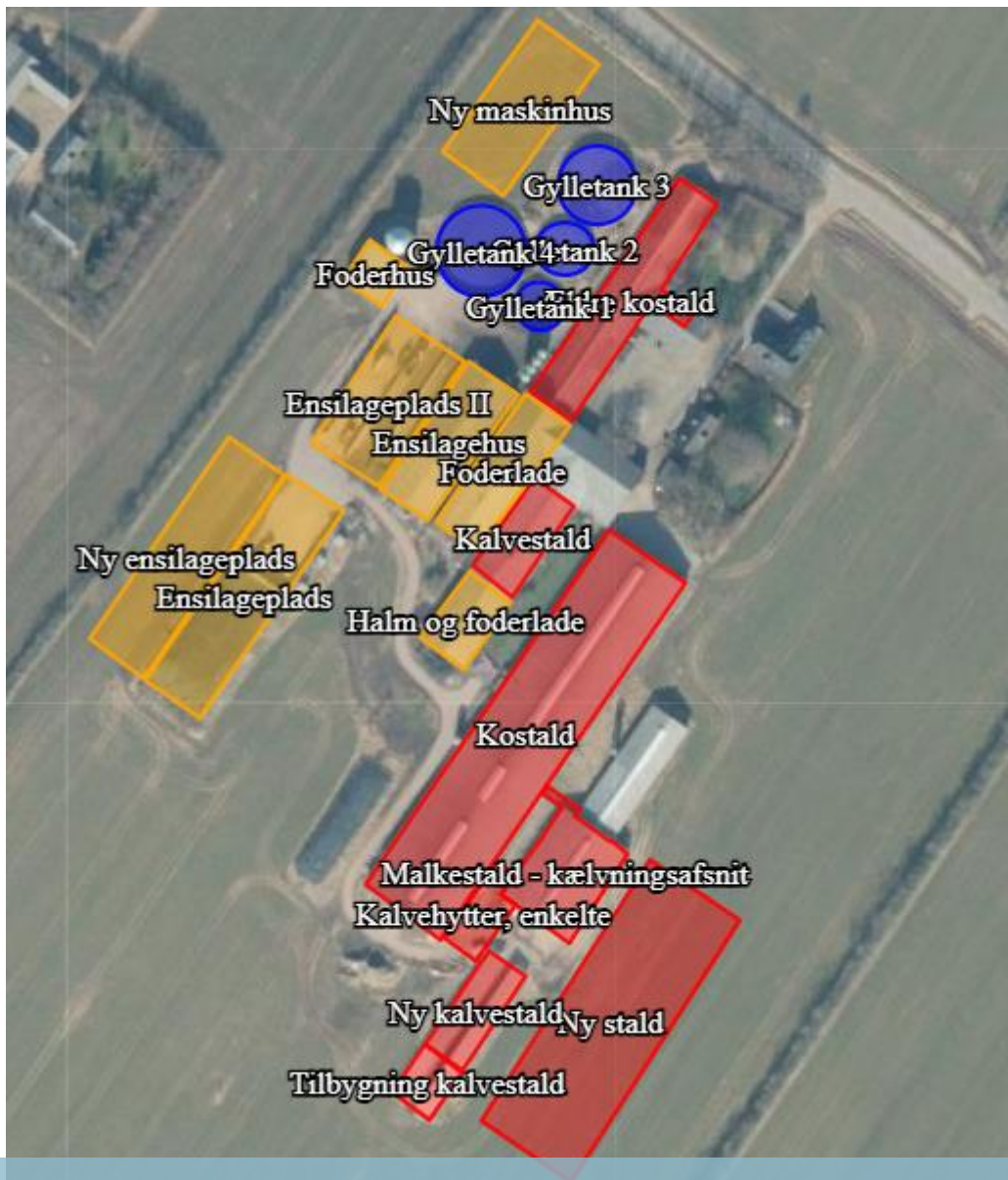
UHELD	Dato	Alarmcentral alarmeret	Anmeldt til Teknik og Miljø

Bilag 6 - Miljøkonsekvensrapport

I forbindelse med ansøgningen er der indsendt en miljøkonsekvensrapport, hvor ansøger har redegjort for miljøkonsekvenserne ved udvidelsen. Miljøkonsekvensrapporten danner sammen med oplysningerne i ansøgningen baggrund for afgørelsen. I de tilfælde, hvor Holstebro Kommune har supplerende til miljøvurderingen, eller hvor kommunens miljøvurdering er en anden end ansøgers vurdering vil dette fremgå af afsnittet 'Begrundelse for de fastsatte vilkår'.

Miljøkonsekvensrapporten er udarbejdet af: Karen V. Thomasen, SAGRO I/S, kvt@sagro.dk

Miljøkonsekvensrapport for I/S Lærkeholt

I/S Lærkeholt

Møgelvangvej 10
7830 Vinderup

Udarbejdet juni 2023
Af miljørådgiver Karen V. Thomasen

Indholdsfortegnelse

Indledning.....	3
Ikke teknisk resumé.....	4
Basisoplysninger	5
Oplysninger om samdrift med andre ejendomme	5
Tidligere godkendelser	5
Biaktiviteter	5
IE-brug	5
Oplysninger om husdyrbruget og det ansøgte.....	6
Indretning og drift	6
Projektets erhvervsmæssige nødvendighed	10
Afløbsforhold	10
Foderopbevaring	11
Lys	12
Anlægsarbejder, bygningsmæssige ændringer eller ny bebyggelse	13
Håndtering og opbevaring af husdyrgødning.....	13
Beliggenhed	14
Planforhold	14
Landskab.....	16
Afstandskrav	17
Naturområder.....	18
Ammoniakemission	18
Internationale naturbeskyttelsesområder (Natura 2000).....	18
Kategori 1-natur	18
Kategori 2-natur	18
Kategori 3-natur	19
§ 3 områder	19
Internationalt beskyttede arter af planter og dyr – bilag IV-arter	20
National beskyttelse af arter af planter og dyr	20
Biodiversitet – Den danske Rødliste	21
Lugt	21
Støv	22

Fluer og skadedyr	22
Til- og frakørsels forhold.....	23
Rystelser	25
Støj.....	25
Forurenings- og genebegrænsende foranstaltninger.....	26
Forslag til egenkontrol.....	27
Væsentlige virkninger fra reststoffer, affaldsproduktionen, samt ved brugen af naturressourcer.....	28
Grundvand	28
Jordforurening	28
Reststoffer (olie, rengøringsmidler, kemikalier, medicin m.m.).....	28
Affald	29
BAT (ammoniak)	30
BAT (ikke IE-brug)	31
Eventuelle grænseoverskridende virkninger.....	32
Foranstaltninger for at undgå, forebygge eller begrænse det ansøgtes virkning på miljøet.....	32
Befolkningen og menneskers sundhed	32
Alternative løsninger	33
Samspillet mellem faktorerne jf. § 4 stk. 8 nr. 5.	33
Samlet vurdering af miljøkonsekvensrapporten	33

Indledning

Denne miljøkonsekvensrapport beskriver de fremtidige forhold på husdyrbruget på Møgelvangvej 10, beliggende i Holstebro Kommune.

Rapporten beskriver de faktiske forhold i dag samt udvidelsens karakteristika, herunder den forventede drift efter ibrugtagning. Hertil vurderes konsekvenser forbundet med udvidelsen.

Rapporten er opbygget jf. Bilag 1 i Bek. nr. 2225 af 27/11/2021 (Husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen), med enkelte ændringer:

- Rapporten indledes med et ikke-teknisk resumé, fremfor at slutte med det, da det vurderes, at det er en mere naturlig opbygning.
- Punkterne D 1 a og b behandles under et, så de forskellige faktorer beskrives og vurderes i samme afsnit, da dette vurderes mere hensigtsmæssigt.

Ikke teknisk resumé

I/S Lærkeholt driver et malkekvægbrug på Møgelvangvej 10. De ønsker at bygge en ny stald sydøst for de eksisterende stalde. Stalden bliver på ca. 4.650 m² med et produktionsareal på 3.000 m².

Derudover søges til en mindre forlængelse af kalvestald mod sydvest på ca. 22 m.

Endeligt søges om ny ensilageplads på 25x90 m som placeres parallelt med eksisterende samt et maskinhus på ca. 1.700 m².

Derudover søges der om frakobling af forsøringsanlægget, da det er et Infarm anlæg som ikke længere er på Teknologilisten. Når forsøringsanlægget slukkes, bliver det muligt at levere gylle til biogasanlægget fra de staldafsnit som har været forsurede.

Konsekvenser for omboende, natur og miljø

Lugt, støj, fluer, transporter m.v.

Lugtkravene er overholdt.

Der forventes ikke ændrede forhold mht. støj og fluer.

Antallet af transporter stiger som følge af udvidelsen, da mælk afhentes hver dag i forhold til sidste godkendelse og leverancens til biogasanlægget stiger.

Landskab

De nye byggerier bygges i tæt sammenhæng med den eksisterende bygningsmasse og vil derfor fremstå som et samlet hele og dermed ikke give større ændringer i det landskabelige indtryk. Ejendommen er desuden godt indrammet i læhegn.

Påvirkning af natur

Alle krav vedrørende ammoniakfordampning er overholdt og der vil således ikke være væsentlig påvirkning af omkringliggende natur.

Afstandskrav

Der søges om dispensation til afstandskrav for ensilagepladsen. De øvrige afstandskrav er overholdt.

Bedste tilgængelige teknik (BAT)

BAT-kravene er overholdt.

Basisoplysninger

Oplysninger om samdrift med andre ejendomme

Udover Møgelvangvej 10 ejer og driver I/S Lærkeholt Vester Herrupvej 4 samt Viborgvej 303. Afstanden mellem ejendommene i luftlinie er henholdsvis ca. 2,3 og 1,7 km, målt fra eksisterende staldbygning til nærmeste eksisterende staldbygning. De tre ejendomme har hver sit ejendomsnummer, og der er derfor tale om tre selvstændigt matrikulerede ejendomme, som ligger adskilt fra hinanden.

Anlæggene på de to ejendomme fungerer som uafhængige enheder, som kan drives selvstændigt. De to ejendomme er ikke teknisk forbundet. Der er således hverken fysisk forbindelse (rør eller slanger) eller andre fælles anlæg eller tekniske installationer, der forbinder de to ejendomme. De to ejendomme har desuden hvert sit stuehus og hver sine personalefaciliteter. Husdyrbrugene har selvstændige gødningsopbevaringsanlæg og separate vand- og elmålere.

Der ansøges derfor om en særskilt miljøgodkendelse til husdyrproduktionen på Møgelvangvej 10.

Tidligere godkendelser

- Miljøgodkendelse af august 2012
- Tillæg til miljøgodkendelse af juli 2017 (hovedsageligt en udvidelse i eksisterende stalde)
- § 30 afgørelse om velfærdsudvidelse december 2016
- Miljøgodkendelse af 2008 (ny stald og forsøringsanlæg)

Biaktiviteter

Der er ingen biaktiviteter.

IE-brug

Husdyrbruget er ikke kategoriseret som et IE-brug, da det er et kvægbrug.

Oplysninger om husdyrbruget og det ansøgte

Indretning og drift

Stald	Dyretype og staldsystem eller flexgruppe	Produktionsareal (m ²)		
		8-årsdrift 2015 (§12 fra 2012)	Nudrift (§12-tillæg fra 2017)	An-søgt 2023
Ældre kostald	Malkekøer, kvier og stude. Sengestald med spalter (rundskyl/bagskyl)	1410	1410	1410
Kalvestald	Kalve, (under 6 mdr.). Dybstrøelse Flexgruppe, alle kvæg, dybstrøelse.	570	570	570
Kostald	Malkekøer, kvier og stude. Sengestald med spalter (rundskyl/bagskyl)	3850	3850	3850
	Malkekøer, kvier og stude. Dybstrøelse Flexgruppe, alle kvæg, dybstrøelse.	135	135	135
Malkestald-kælvningsafsnit	Malkekøer, kvier og stude. Sengestald med spalter (rundskyl/bagskyl)	400	400	400
	Malkekøer, kvier og stude. Dybstrøelse Flexgruppe, alle kvæg, dybstrøelse.	475	475	475
Ny kalvestald	Malkekøer, kvier og stude. Dybstrøelse Flexgruppe, alle kvæg, dybstrøelse.	405	405	405
Tilbygning kalvestald	Flexgruppe, alle kvæg, dybstrøelse.			225
Kalvehytter	Kalve (under 6 mdr.). Dybstrøelse			80
Ny kostald	Malkekøer, kvier og stude. Sengestald m fast drænet gulv, skrab og ajleafløb.			2560
	Flexgruppe, alle kvæg, dybstrøelse.			440

Tabel 1. Dyretype, staldsystem, produktionsareal og miljøteknologi

Nedenstående tabel er en oversigt over husdyrbrugets fremtidige staldafsnit, dyretyper, staldsystemer og produktionsarealer.

Stalde og produktioner						
Staldnavn	Staldstørrelse (m ²)	Ventilation	Kildehøjde	Produktion	Antal måneder udegående	Produktionsareal (m ²)
Ansøgt drift						
Ældre kostald	1852	Naturlig ventilation	3 m	(#596242) Malkekøer, kvier og stude. Sengestald med spalter (kanal, bagskyl eller ringkanal)	0	1410
Kalvestald	742	Naturlig ventilation	3 m	(#596250) Flexgruppe: Alle kvæg; Dybstrøelse	0	570
Kostald	5546	Naturlig ventilation	3 m	(#596260) Malkekøer, kvier og stude. Sengestald med spalter (kanal, bagskyl eller ringkanal)	0	3850
				(#596258) Malkekøer, kvier og stude. Dybstrøelse	0	135
Malkestald - kælvningsafsnit	1254	Naturlig ventilation	3 m	(#596264) Malkekøer, kvier og stude. Sengestald med spalter (kanal, bagskyl eller ringkanal)	0	400
				(#596262) Flexgruppe: Alle kvæg; Dybstrøelse	0	475
Ny kalvestald	703	Naturlig ventilation	6 m	(#596268) Flexgruppe: Alle kvæg; Dybstrøelse	0	405
Tilbygning kalvestald	372	Naturlig ventilation	3 m	(#596463) Flexgruppe: Alle kvæg; Dybstrøelse	0	225
Kalveytter, enkelte	446	Naturlig ventilation	3 m	(#596962) Kalve, (under 6 mdr.). Dybstrøelse	0	80
Ny stald	4649	Naturlig ventilation	3 m	(#598559) Malkekøer, kvier og stude. Fast drænet gulv med skraber og ajleafløb	0	2560
				(#598558) Flexgruppe: Alle kvæg; Dybstrøelse	0	440
Sum						10550

Tabel 2. Husdyrbrugets fremtidige produktionsarealer

På figur 1 fremgår de fremtidige driftsbygninger, og på figur 2 kan en skitse over produktionsarealer og staldsystemer ses.

Nedenstående tabel er en oversigt over husdyrbrugets fremtidige gødningsopbevaringsanlæg. I tabel 4 fremgår flere oplysninger om husdyrbrugets gødningsopbevaringsanlæg.

Opbevaringslagre					
Navn	Lagertype	Yderligere oplysninger	Bedste tilgængelige opbevaringsteknik	Dimension	Areal (m ²)
Ansøgt drift					
Gylletank 1	Flydende				258
Gylletank 2	Flydende				332
Gylletank 3	Flydende				664
Gylletank 4	Flydende				879

Tabel 3. Husdyrbrugets fremtidige gødningsopbevaringsanlæg

Figur 1. Situationsplan

Figur 2. Produktionsarealer. Den nye kostald får en fodergang ned midt i stalden og sengebåsestald m fast drænet gulv på begge sider. Derudover et dybstrøelsesareal som ikke er endelig lagt fast.

Beskrivelse af husdyrbrugets anlæg:

Produktionsarealet er i denne ansøgning opgjort ved en detaljeret opmåling af staldene og beregning ud fra byggetegninger. Dvs. at der er fratrukket gangarealer og nakkeboom. Desuden er malkestaldens opsamlingsarealer fratrukket, da de rengøres efter hver malkning.

Der søges en forlængelse af kalvestalden på ca. 22 m samt en plads til kalvehytter mellem staldbygningerne. Kalvehytterne bruges kun som buffer eller ved sygdom, så der er sjældent dyr på pladsen.

Der søges om en ny kostald på i alt ca. 4.600 m² og et produktionsareal på 3.000 m². Stalden bygges med fast drænet gulv med skrab og ajlefløb samt et mindre afsnit til dybstrøelse. Den placeres parallelt med eksisterende stalde mod sydøst.

Der søges om en ekstra ensilageplads, som placeres parallelt med den eksisterende plads. Størrelsen er på ca. 2.250 m².

Der søges om nyt maskinhus på ca. 1.700 m² ved siden af gyllebeholderne.

Projektets erhvervmæssige nødvendighed

Udvidelsen med den nye stald er erhvervmæssigt nødvendigt for at leve op til kravene i Lov om hold af kvæg og styrke dyrevelfærden. Den nye ensilageplads sikrer et højt niveau af foderkvalitet i forhold til at ensilagen skal placeres i markstakke.

Afløbsforhold

Der er ingen sanitært spildevand fra driftsbygningerne.

Vand fra ensilagesiloer løber til brønd og udsprinkles langs læhegnet. Vandet opsamles i brønd samt på pladsen foran brønden. Hvis der er meget vand på pladsen løber det pga. hældningen i fortanken ved vaskepladsen og pumpes dermed i gylletanken. Det kan ikke løbe fra betonpladsen.

Der er ingen dræn i området omkring ejendommen.

Der er tagrender på kostald og malke/kælvningsstald. Herfra løber vandet i faskiner. Der planlægges tagrender til den nye kostald – med afløb til faskine eller evt. udledning på overfladen. Den nøjere planlægning sker i forbindelse med byggetilladelsen.

Der er en vaskeplads ved gylletankene med opsamling til gylletank.

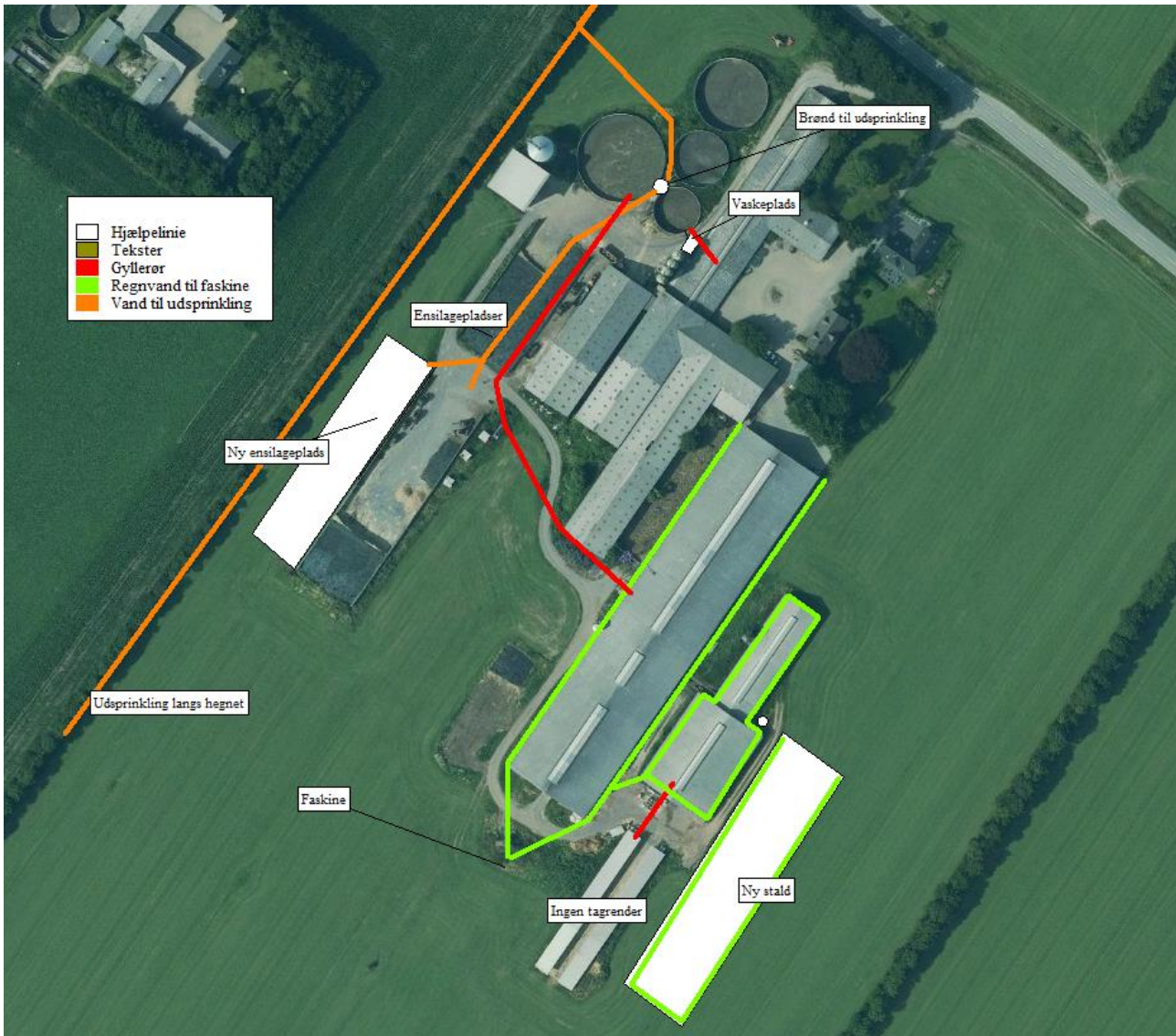
Vaskevand fra stalde, malkeum m.m. løber i gylletankene.

Afløbsforhold er visualiseret på nedenstående figur.

Vurdering

Det vurderes hermed, at de generelle krav til håndtering af spildevand, restvand og ensilagesaft jf. husdyrgødningsbekendtgørelsen er overholdt og dermed er tilstrækkelige til beskyttelse af omgivelserne.

Figur 3. Afløbsplan

Foderopbevaring

Foder består hovedsageligt af ensilage, som opbevares i ejendommens plansiloer, evt. i markstak hvis der et år ikke er plads i plansiloerne pga. stor høst.

Derudover er der foder i foderlade og siloer samt halm i lagerhus. Al foder er placeret samlet omkring plansiloerne.

Vurdering

Det vurderes, at foderet opbevares miljømæssigt forsvarligt.

Lys

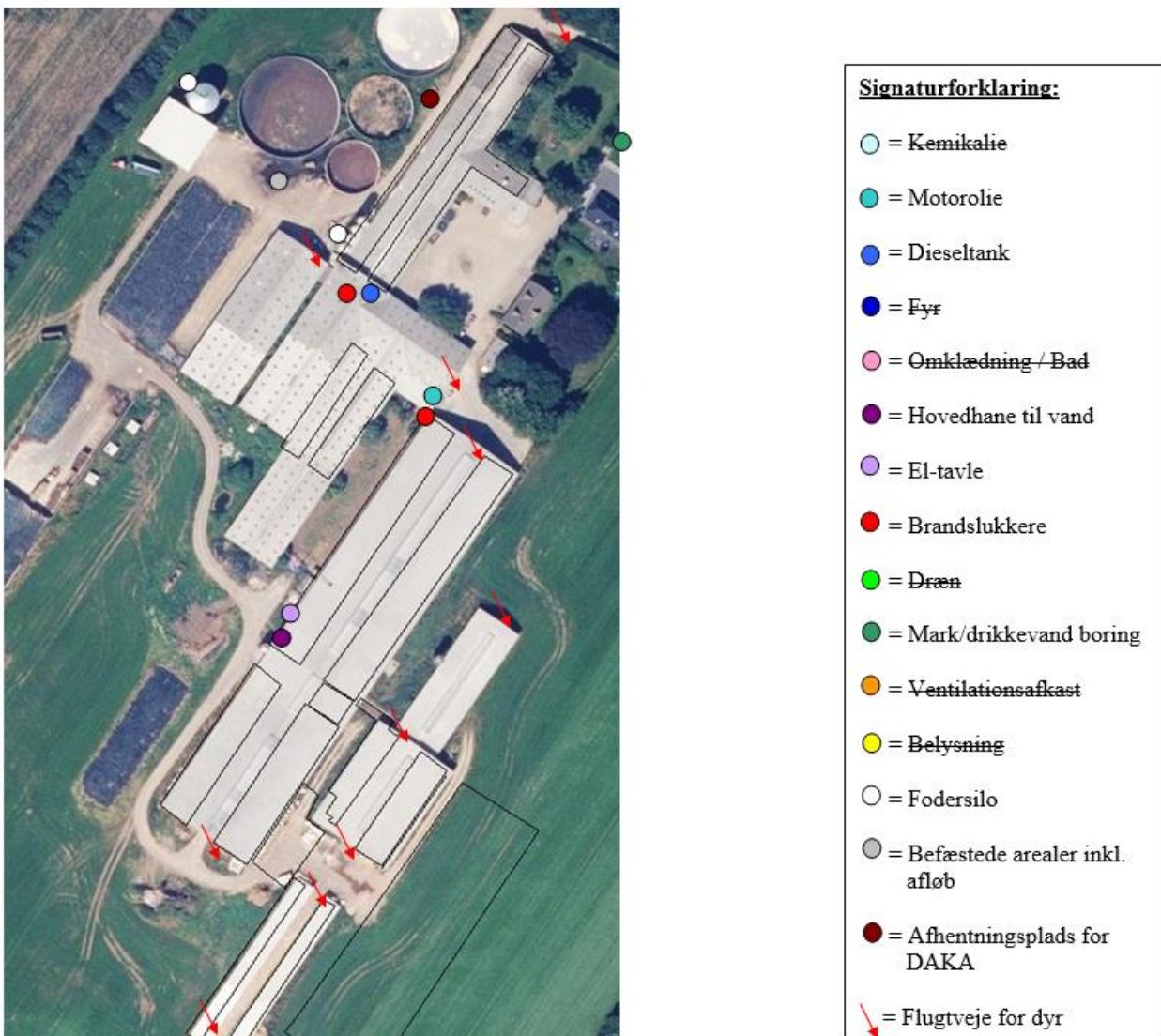
Der er installeret sensorer i staldene til at styre belysningen for at spare energi. I kostalden er der orienteringslys om natten.

Der er ingen udendørs belysning.

Vurdering

Der sker ikke ændringer af belysningen som følge af udvidelsen. Ejendommen er afskærmet af beplantning til alle sider og kan kun se i en kort strækning fra Møgelvangvej.

Belysningen vurderes derfor ikke at være generende for omgivelserne og trafikken.

Figur 4. Oversigtskort. Overstregede emner findes ikke på kortudsnittet.

Anlægsarbejder, bygningsmæssige ændringer eller ny bebyggelse

Der anlægges ikke nye indkørsler, veje m.m.

Der planlægges ny kostald på ca. 4.600 m².

Mellem staldene er der en befæstet plads som anvendes til kalvehytter i kortere perioder.

På nordsiden af en eksisterende plansilo laves en ekstra ensilageplads på 25 x 90 m. Pladsen laves med min. 2 m randbelægning mod afløb.

Nyt maskinhus placeres ved gylletankene. Huset har dimensionerne 28 x 60 m og er 11 m høj. Maskinhuset bygges i grå stålplader og har gråt eternittag, så byggestilen falder sammen med øvrige bygninger.

Håndtering og opbevaring af husdyrgødning

Opbevaringsanlæg	Opførsels år	5 el. 10 års beholderkontrol	Kapacitet (m ³)	Overfladeareal (m ²)	Teknologi
Gylletank 1	1981	2019	1.000	258	Naturligt flydelag
Gylletank 2	1991	2017	1.530	332	Naturligt flydelag
Gylletank 3	1996	2019	2.500	664	Naturligt flydelag
Gylletank 4	2009	2019	3.935	879	Naturligt flydelag
Gyllekanaler			3.391		
I alt			12356		

Table 4. Opbevaringsanlæg til husdyrgødning.

Flydende husdyrgødning omfatter gylle og hvad, der i øvrigt ledes til gylleanlægget i form af vaskevand mv.

Den flydende husdyrgødning fra staldene pumpes via fortanken til gyllebeholder. I fortanken er der en el-pumpe, der pumper gyllen via jordledning til gyllebeholder. Gyllebeholderne tømmes vha. sugekran på gyllevogn.

En forventet absolut maksimal besætning ses som nedenfor med den husdyrgødningsproduktion som det giver:

Besætning og gødningsproduktion			
Husdyrart / staldsystem	Antal	% græs	Tons
CHR-nr./Besæt.nr: /			
St.r. årskøer, Dybstrøelse (hele arealet)	70,0 Årsdyr		1.148
St.r. årskøer, Sengestald m. bagsk./ringkanal	580,0 Årsdyr		19.256
St.r. årskøer, Sengest. dræn, skraber, ajleaf	150,0 Årsdyr		4.980
St.r. årsopdr. 0-6mdr., Dybstrøelse (hele arealet)	210,0 Årsdyr		397
St.r. årsopdr. 6-27mdr., Sengest. dræn, skraber, ajleaf	350,0 Årsdyr		2.254
			28.036

Tabel 5. Produceret husdyrgødning i ansøgt drift

Produktionen af gylle er således 26.491 tons. På ejendommen er der således ca. 5,6 mdr. kapacitet. Ejendommen leverer gylle til Måbjerg Bioenergy. Indtil videre har det kun været den del som ikke var forsuret, men når forsuring afkobles bliver det muligt at levere al gylle til biogasanlæg. Der fås kun den mængde retur på ejendommen, som der er plads til. Resten leveres til andre egne ejendomme eller beholdes på biogasanlægget. Dermed er der tilstrækkeligt kapacitet.

Loven kræver minimum 9 måneders opbevaringskapacitet, hvilket er overholdt.

Dybstrøelse fra husdyrholdet køres direkte i markstak eller udbringes direkte i marken.

Produktionen af dybstrøelse er 1.545 tons. Det placeres langt væk fra naboer og overdækkes, så der ikke er risiko for lugt/fluegener eller næringsstofforurening. Der er ingen møddingsplads på ejendommen.

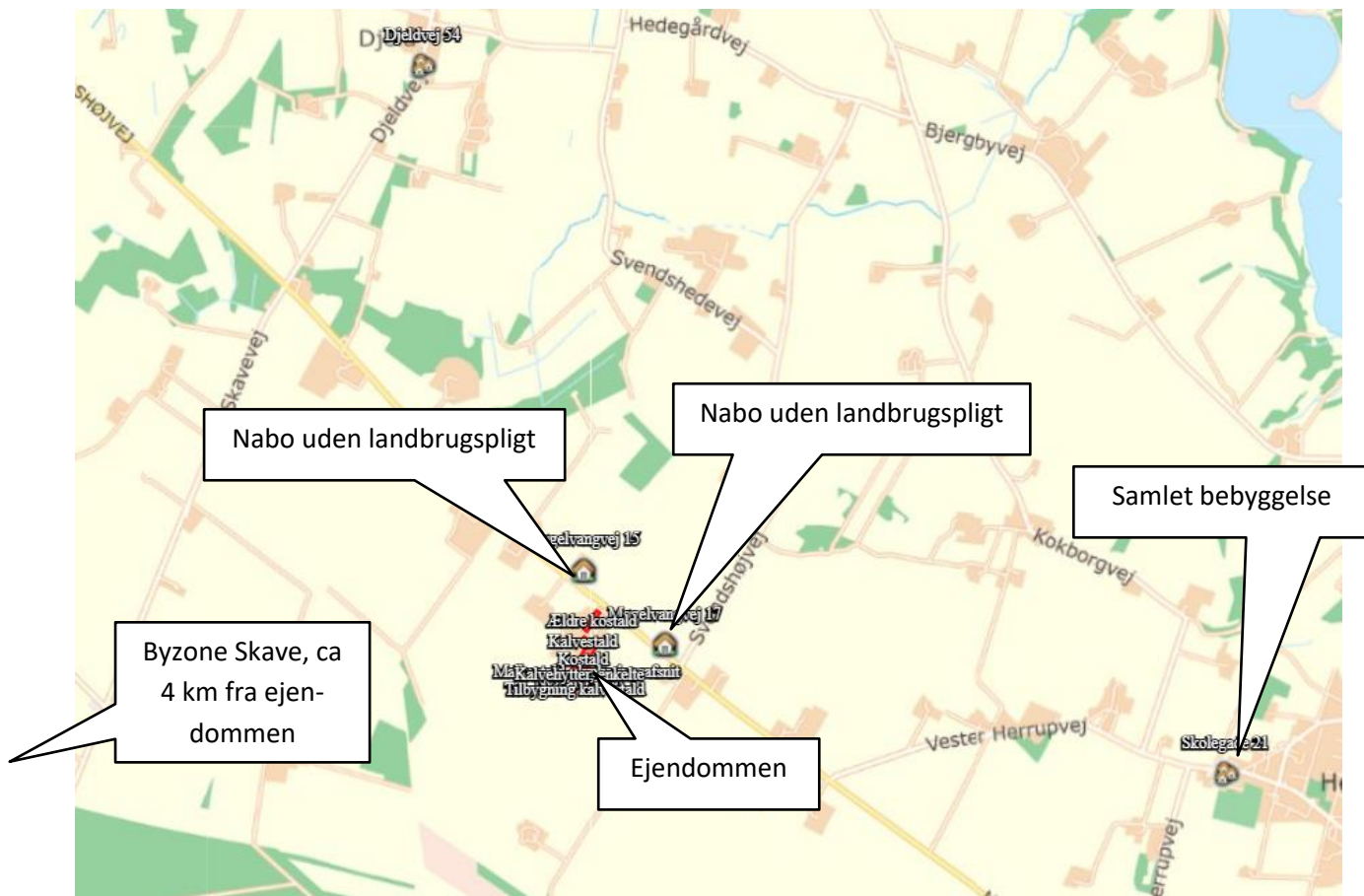
Vurdering

Det vurderes hermed, at husdyrgødningsbekendtgørelsens generelle krav til håndtering og opbevaring af husdyrgødning, er tilstrækkelig til beskyttelse af omgivelserne.

Beliggenhed

Planforhold

Ejendommen er beliggende i det åbne land. Nærmeste nabo uden landbrugspligt er Møgelvangvej 17, som ligger 353 m sydøst for anlægget (vægtet gennemsnit). Den nærmeste samlede bebyggelse er Djeld beliggende 2.600 m nord for anlægget (vægtet gennemsnit). Nærmeste by er Skave, som ligger 4,1 km vest for ejendommen (vægtet gennemsnit).

Figur 5. Ejendommens placering

Landskab

Husdyrbrugets beliggenhed i forhold til udpegninger og fredninger er blevet gennemgået.

Zonestatus: Husdyrbruget er placeret i landzone.

Lokalplan: Der er ikke udarbejdet lokalplan for landzoneområdet.

Udpegninger:	Husdyrbruget ligger:	
	Indenfor	Udenfor
Særlig værdifuldt landbrugsområde	X	
Skovrejsningsområde		X
Lavbundsområde		X
Naturbeskyttelsesområde		X
Økologiske forbindelser / spredningskorridorer		X
Kulturhistoriske bevaringsværdier / kulturmiljø		X
Bevaringsværdigt landskab		X
Større sammenhængende landskab		X
Område for store husdyrbrug	X	
Geologiske bevaringsværdier		X
Værdifulde geologiske områder		X
Kystnærhedszone		X
Strandbeskyttelseslinje		X
Kirkebyggelinje		X
Skovbyggelinje		x
Å beskyttelseslinje		X
Sø beskyttelseslinje		X
Beskyttede sten- og jorddiger		X
Fredede områder		X
Fortidsminde beskyttelseszone		X
Habitatområde		x
Råstofområder		X
Boringsnære beskyttelsesområder		X
Område med særlig drikkevandsinteresse	X	
Nitratfølsomt indvindingsområde	X	
Sprøjttemiddelfølsomme indvindingsområde		X
Jordforurening V1		X
Jordforurening V2		X

Tabel 6. Landskabelige udpegninger

Ejendommen ligger indenfor særlig værdifuldt landbrugsområde. Indenfor disse områder forudses der ikke væsentlige konflikter mellem landbrugsdriften og de omgivende arealanvendelser, og områderne skal i særlig grad anvendes til jordbrugsdrift.

Områder til placering af store husdyrbrug skal friholdes for udvikling, der er i modstrid med etablering af store landbrugsbygninger og –anlæg.

Vurdering

Den nye stald er placeret langs eksisterende stalde, så det visuelle udtryk fra vejen er mindre. Staldene er generelt godt afskærmet af læhegn til alle sider på nær en kort strækning på ca. 100 m langs Møgelvangvej, hvor der ikke er læhegn.

Det ansøgte byggeri vurderes på baggrund af dets placering og udformning ikke at forringe den landskabelige oplevelse.

Stalden opføres i samme materialer og farver som de eksisterende bygninger.

Afstandskrav

Afstandskravene i henhold til § 6-8 i Lbk. nr. 520 af 1. maj 2019 om husdyrbrug og anvendelse af gødning m.v. (Husdyrbrugloven) er følgende:

§ 6:

- indenfor et eksisterende eller ifølge kommuneplanens rammedel fremtidigt byzone- eller sommerhusområde
- i et område i landzone, der i lokalplan er udlagt til boligformål, blandet bolig og erhvervsformål eller til offentlige formål med henblik på beboelse, institutioner, rekreative formål og lign.,
- i en afstand mindre end 50 m fra ovennævnte områder eller
- i en afstand mindre end 50 m fra en nabobeboelse.

§ 7:

- helt eller delvist indenfor eller i en afstand mindre end 10 m fra kategori 1 og kategori 2 naturtyper (jf. Husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens § 2 stk. 1 og 2).

§ 8:

- ikke almene vandforsyningsanlæg (25 m)
- almene vandforsyningsanlæg (50 m)
- vandløb, dræn og søer (15 m)
- offentlig vej og privat fællesvej (15 m)
- levnedsmiddelvirksomhed (25 m)
- beboelse på samme ejendom (15 m)
- naboskel (30 m)

Den nye ensilageplads kan ikke overholde afstandskravet til naboskel, da der er under 30 m. Der søges derfor om dispensation for dette. Ensilagepladsen ønskes tæt ved de øvrige pladser for at minimere transporten i forbindelse med foderblandingen. Der er åben mark indenfor de 30 m. Nærmeste nabobeboelse er ca. 90 m fra hjørnet af den nye planlagte plads. Der er læhegn og beplantning imellem ensilageplads og nabobeboelse. De landskabelige forhold vil ikke blive påvirket af denne placering, da pladsen er afskærmet af bygninger og læhegn.

Vurdering

Idet ejendommen ligger i stor afstand til byzone, samlet bebyggelse og nærmeste nabo uden landbrugspligt, vurderes de driftsmæssige ændringer ikke at ville medføre væsentlige gener fra ejendommen. Det vurderes heller ikke at ændringerne vil medføre væsentlige forringelser af Danmarks kulturarv eller de landskabelige forhold.

Naturområder

Ammoniakemission

På et husdyrbrug er det stalde og husdyrgødningslagre, der er hovedkilden til udledning af luftbåret kvælstof (ammoniakfordampning). Beregninger der er foretaget i *husdyrgodkendelse.dk*, viser at ammoniakfordampningen i ansøgt drift er 11.654,3 kg NH₃-N/år. Kildehøjde kan i beregningerne sættes til 3 eller 6 meter. Der er valgt 3 m, da der er naturlig ventilation. Ruheder er valgt som *Landbrug* i oplandet og efter beskaffenheden af naturarealet vurderet ud fra luftfotos i det enkelte naturpunkt f.eks. *Blandet natur med lav bevoksning*.

Der er ikke vurderet på kumulation i forhold til kategori 1 natur, da totaldepositionen til nærmeste kategori 1 natur er 0,1 kg N/ha/år.

Den maksimalt tilladte totalbelastning er overholdt.

For at kunne vurdere merdepositionen til kategori 3 natur, er produktionsarealets størrelse for 8 år siden og nudriften fastsat til produktionsarealet, som er godkendt i august 2012.

Forudsætningerne for ammoniakemissionen i ansøgt drift er beskrevet under afsnittet "Indretning og drift".

Internationale naturbeskyttelsesområder (Natura 2000)

Der er ca. 3 km fra husdyrbrugets bygninger til nærmeste internationale naturbeskyttelsesområde, som er ved Stubbergård Sø.

Kategori 1-natur (*nærmere bestemte ammoniakfølsomme naturtyper beliggende inden for internationale naturbeskyttelsesområder*).

Anlægget er beliggende ca. 3 km sydvest for det nærmeste kategori 1 naturområde.

Der er foretaget beregninger i *husdyrgodkendelse.dk*, der viser en totaldeposition på 0,1 kg N. Kravet om maksimal total deposition er overholdt.

Kategori 2-natur (*nærmere bestemte ammoniakfølsomme naturtyper, der er beliggende uden for internationale naturbeskyttelsesområder*).

Anlægget er beliggende ca. 4,1 vest for, det nærmeste kategori 2 naturområde.

Der er foretaget beregninger i *husdyrgodkendelse.dk*, der viser en totaldeposition på 0,0 kg N. Kravet om maksimal total deposition på 1 kg N/ha/år er overholdt.

Kategori 3-natur (ammoniakfølsomme naturtyper, herunder moser, heder og overdrev, som ikke er omfattet af ovenstående kategori 1 og 2)

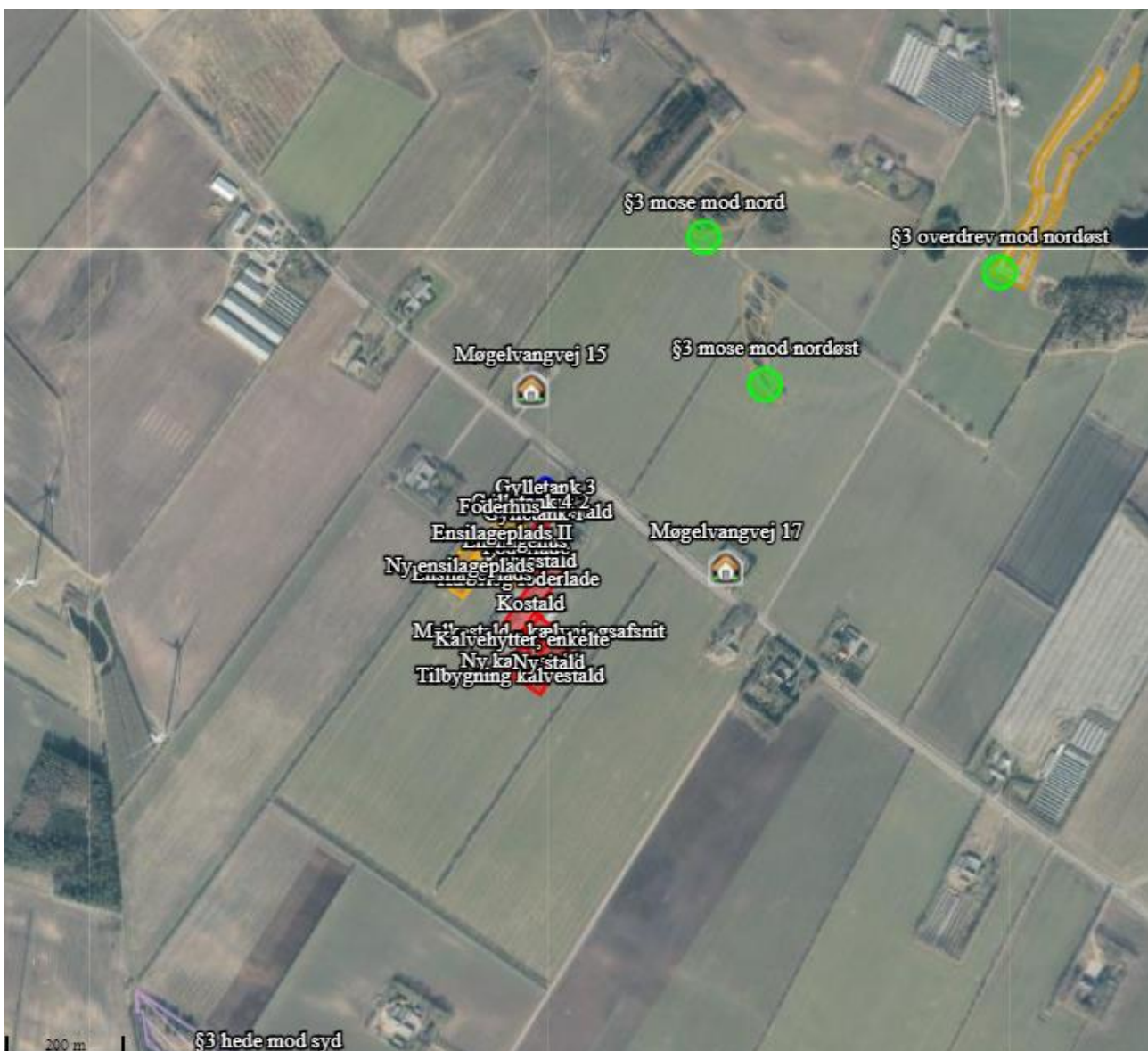
Indenfor 1.000 m fra anlægget er der moser og overdrev, se figur 6.

Indenfor 1.000 m fra anlægget er der ingen ammoniakfølsomme skove.

Der er foretaget beregninger i *husdyrgodkendelse.dk*, der viser at merdepositionen på de nærmest liggende naturområder ikke overstiger 1 kg N/ha/år.

§ 3 områder

Af figur 6 fremgår de områder, som indenfor en afstand af 1.000 m fra anlægget er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3.

Figur 6. § 3 arealer indenfor 1.000 m fra husdyrbruget.

Oversigt af naturpunkter ? i

Navn:	Kategori:	Opretter:	Kumulation:	Ruhed natur:	Merdeposition (kg N/ha/år):		Totaldeposition (kg N/ha/år):
					8-års drift	Nudrift:	
Kategori 2 natur	Kategori 2	Ansøger	0	Bn	0,0	0,0	0,0
habitatnatur nordøst	Kategori 1	Ansøger	0	Bn	0,0	0,0	0,1
habitatnatur	Kategori 1	Ansøger	0	Bn	0,0	0,0	0,1
§3 overdrev mod nordøst	Kategori 3	Ansøger	0	Bn	0,2	0,2	0,7
§3 mose mod nord	Kategori 3	Ansøger	0	Bn	0,3	0,2	1,2
§3 mose mod nordøst	Kategori 3	Ansøger	0	Bn	0,4	0,4	1,9
§3 hede mod syd	Kategori 3	Ansøger	0	Bn	0,1	0,1	0,2

Tabel 7. Naturberegninger

Vurdering

På baggrund af ovenstående vurderes det samlet, at ammoniakemissionen fra husdyrbruget ikke vil medføre en væsentlig forringelse af miljøet.

Internationalt beskyttede arter af planter og dyr – bilag IV-arter

Af EF-habitatdirektivets bilag IV fremgår en række dyre- og plantearter (herefter bilag IV-arter), som er strengt beskyttede, uanset om de forekommer indenfor et af de udpegede habitatområder eller på andre lokaliteter. På den baggrund kan der udelukkende gives tilladelse til aktiviteter, som vurderes ikke at have en negativ effekt på artens yngle- eller rasteområde. Følgende bilag IV-arter er, ifølge Holstebro kommune ved miljøgodkendelse i 2017, vurderet at kunne forekomme nær husdyrbruget: småflagermus, birkemus, odder, markfirben, stor vandsalamander, løgfrø, spidssnudet frø, strandtudse og grøn kølleguldsmed.

Kommunen vurderede på det tidspunkt, at husdyrproduktionen ikke vil medføre en forøget påvirkning af de nævnte bilag IV- og rødlistearter eller deres levesteder.

Søgning på naturdata.miljoportal.dk viser, at der ikke er registreret Bilag IV arter ved ejendommens bygningsanlæg. Der er også undersøgt på arter.dk, som heller ikke viste nogle fund af Bilag IV.

National beskyttelse af arter af planter og dyr

Foruden den internationale artsbeskyttelse (bilag IV) er andre arter beskyttet af en nationalartsfredning jf. Artsfredningsbekendtgørelsen.

Søgning på naturdata.miljoportal.dk viser, at der ikke er registreret fredede arter i nærheden af ejendommens bygningsanlæg. Der er også søgt på arter.dk, som viste at der ikke var registreret fredede arter i nærheden af ejendommens bygningsanlæg.

Biodiversitet – Den danske Rødliste

Jf. Biodiversitetskonventionen har Danmark forpligtet sig til at standse tabet af biologisk mangfoldighed. På den danske Rødliste er arter, som er forsvundet fra Danmark eller truet af udryddelse, registreret.

Søgning på naturdata.miljoportal.dk viser, at der jf. Den danske Rødliste ikke er registreret truede arter i nærheden af ejendommens anlæg. Der er også søgt på arter.dk, og her vises heller ingen registreringer af truede arter i nærheden af ejendommens bygningsanlæg.

Vurdering

Det ansøgte byggeri sker i tilknytning til de eksisterende driftsbygninger. Derudover ændres der hverken på vandhuller, fortidsminder, sten- og jorddiger eller andre potentielle levesteder for padder eller krybdyr. Der fjernes ikke gamle bygninger eller fældes store træer, som kunne udgøre levested for flagermus. Med andre ord sker der ikke fysiske ændringer i forbindelse med projektet, der kan være til skade for eventuelle bilag IV-arter. Derfor vurderes det, at driften ikke vil medføre en forøget påvirkning af eventuelle bilag IV- og rødlistearter eller deres levesteder.

Lugt

Der udledes lugt fra stalde, husdyrgødningslagre m.m. De primære kilder til lugt fra dyrehold er staldventilationsluft samt håndtering og opbevaring af husdyrgødning. Mange forhold kan influere på lugtemissionen fra stalde. Udover dyretypen og størrelsen af produktionsarealet er det f.eks. staldindretning, ventilationsystem (afkasthøjde), geografisk placering, strøelse, gødningshåndtering, fodring samt hygiejne i stalden.

Der er naturlig ventilation i alle stalde.

I Husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens § 31 er fastsat det landsdækkende beskyttelsesniveau for lugt, der skal anvendes ved vurdering af, om der er væsentlige lugtgener i forbindelse med udvidelse af et husdyrbrug.

Lugtemissionen er beregnet i husdyrgodkendelse.dk ud fra oplysningerne om det ansøgte produktionsareal. Geneafstanden er overholdt i forhold til nabobeboelse, samlet bebyggelse og byzone. Beregninger fremgår af nedenstående tabel.

Der er fundet og indregnet kumulation fra andre husdyrbrug, som det fremgår af nedenstående skema.

Samlet resultat af lugtberegning

Bebyggelse	Kumulation	Model	Ukorrigeret geneafstand (m)	Korrigeret geneafstand (m)	Vægtet gennemsnitsafstand (m)	Genekriterie overholdt
 Møgelvangvej 15	0	NY	353,5	353,5	391,6	Ja
 Møgelvangvej 17	0	NY	353,5	353,5	353,8	Ja
 Djeldvej 54	0	NY	823,9	823,9	2627,8	Ja
 Skolegade 21	0	NY	823,9	823,9	2761,1	Ja
 Den østlige Del, Borbjerg	0	NY	1096,4	1041,6	4073,4	Ja
 Sevel By, Sevel	0	NY	1096,4	1096,4	4092,1	Ja

Tabel 8. Lugtgeneberegning.

Vurdering

Lovens minimumskrav til afstande til nærmeste beboelser indenfor de tre typer er overholdt. Det vurderes derfor, at lugt fra staldene ikke vil give væsentlige gener for omkringboende naboer.

Støv

Der kan forekomme meget støvgener fra ejendommen fra foder, halm og kørsel på grusveje. Hovedparten af foderet er ensilage, der ikke genererer støv. Generne vil ikke påvirke de omkringboende eller trafikanter, da de er meget lokale og kortvarige. Der kan være kortvarige støvgener i forbindelse med høst.

Vurdering

Generelt vurderes det, at støvgener fra ejendommen vil være relative få og kortvarige, og at de derfor ikke vil være til væsentlig gene for omkringboende naboer.

Fluer og skadedyr

For at bekæmpe skadedyr som kan være til gene for selve ejendommen foretages regelmæssig bekæmpelse af fluer, rotter og mus. Alle udendørs arealer samt områder omkring foderopbevaring holdes ryddeligt og rent.

Fluer bekæmpes ved hyppig udslusning af gylle samt med godkendte fluebekæmpelsesmidler i et begrænset, nødvendigt omfang og de til enhver tid nyeste retningslinjer fra Aarhus Universitet, Institut for Agroøkologi følges.

Rottebekæmpelse sker via kommunal ordning.

Vurdering

Det vurderes, at det ansøgte projekt og håndteringen af forekomst af fluer og skadedyr ikke vil blive en gene for de omkringboende.

Til- og frakørsels forhold

Til ejendommen er der en indkørsel.

Der er ingen nabobeboelser i nærheden af indkørslen. Den nærmeste beboelse er ca. 200 meter nordvest for indkørslen.

Figur 7. Til- og frakørselsforhold

Transporter sker i forbindelse med håndtering af dyr, afhentning af mælk, afhentning af gylle til biogasanlæg, udbringning af husdyrgødning, høstarbejde, levering af foder m.m. Omkring forårs- og høstarbejde vil markarbejdet betyde intensiveret trafik på og omkring anlægget i en kortere afgrænset periode. Hovedparten af de daglige transporter foregår i dagtimerne. Sæsonbetonede transporter kan dog foregå hele døgnet rundt. Afhentning af mælk, gylle til biogasanlæg og levende dyr følger mejeriet/biogasanlægget/slagteriets køreplaner og kan derfor forekomme uden for normal arbejdstid.

I nedenstående tabel er der angivet et forventet antal transporter. Én transport svarer til både en kørsel til og fra ejendommen.

Type	Antal/år, Nudrift	Antal/år, ansøgt drift	Kommentarer
Levende husdyr	50	75	
Afhentning af mælk	183	365	
Indkøbt foder	30	50	
Grovfoder	325	425	
Halmkørsel	75	50	
Udbringning af husdyrgødning	450	500	
Afhentning af gylle og dybstrøelse, biogas	200	750	
Handelsgødning	6	3	
Døde dyr	22	30	
Diesel	8	12	
Affald	7	10	
Dyrlæge	26	26	
Samlet antal transporter	1.382	2.296	

Tabel 9. Antal transporter til og fra ejendommen.

Der forventes at ske en stigning på ca. 900 transporter årligt. Stigningen skyldes hovedsageligt at mælk afhentes hver dag imodspætning til hver anden dag ved sidste godkendelse og at der fremadrettet leveres mere gylle til biogasanlægget.

Afhentning/levering af gødning til biogas sker hele året rundt. De øvrige transporter med afgrøder og udbringning af husdyrgødning sker i en kort afgrænset periode i forbindelse med sæsonen for gyllekørsel og høst. I højsæsonen kan det være nødvendigt med transporter i weekenden og uden for normal arbejdstid.

Andre transporter foregår normalt i dagtimerne og på hverdage. Afhentning af mælk/levende dyr kan dog ske døgnet rundt i henhold til mejeriets/slagteriets køreplaner. I højsæsonen kan det være nødvendigt med transporter i weekenden og uden for normal arbejdstid.

Vurdering

Der er redegjort for til- og frakørselsforhold, samt at transporter så vidt muligt foregår i dagtimerne. Det vurderes på baggrund af ovenstående, at transporter til og fra ejendommen ikke vil medføre væsentlig negativ påvirkning af nærmiljøet.

Rystelser

Brug af maskiner i landbruget kan i nogle tilfælde give anledning til vibrationsgener. Dette vil typisk være rystelser maskinføreren udsættes for, fremfor rystelser der giver gener for det omgivende miljø. Denne type rystelser er en arbejdsmiljøfaktor og vurderingen af dette forhold indgår i arbejdspladsvurderingen (APV) og behandles ikke nærmere her.

I forbindelse med transporter kan der muligvis være vibrationer fra køretøjerne. Dette vil dog ikke være i et omfang der overstiger, hvad der almindeligvis må forventes fra kørsler på landets veje. Der er ikke nabobeboelser beliggende umiddelbart op til veje eller indkørsler. Rystelser fra ejendommen eller transporter i forbindelse med driften af denne forventes derfor ikke at give gener for omgivelserne.

Støj

De væsentligste støjkloder på et kvægbrug er malkeanlægget, foderleverancer, foderblanding, gyllepumper, støj fra transporter, m.v.

Alle staldene er med naturlig ventilation.

Kompressor og vakuumpumper kører når der malkes. Vakuumpumpen er støjsvag og kan vanskeligt høres udenfor ejendommen.

Foderblanding i fuldfodervogn sker dagligt i perioden fra ca. 6-11 og kl. 14-17. Selve foderblandingen sker ved plansiloerne.

I forbindelse med høst ensileres der i plansilo og foderlade. Der vil sammenlagt blive ensileret ca. 7-10 dage pr år. I forbindelse med ensilering kan det blive nødvendigt at arbejde udenfor dagtimerne.

Transporter forekommer i forbindelse med levering af foder, gødning, brændstof og andre forbrugsstoffer. Der sker desuden transporter i forbindelse med afhentning af mælk, gylle til biogasanlæg, levende og døde dyr samt interne transporter på bedriften. Endelig er der transporter i forbindelse med udbringning af husdyrgødning samt hjemtransport af afgrøder. De fleste transporter er med husdyrgødning og afgrøder. Belastningen af antal transporter er derfor i en afgrænset periode i forbindelse med sæsonen for gyllekørsel

og høst. I højsæsonen kan det være nødvendigt med transporter i weekenden og uden for normal arbejdstid.

Andre transporter foregår normalt i dagtimerne og på hverdage. Afhentning af levende dyr, mælk og gylle til biogasanlæg kan dog ske døgnet rundt i henhold til slagteriets/ mejeriets køreplaner.

Der er ingen naboer tæt på de indkørsler, der anvendes til driften. Nærmeste nabobeboelse er ca. 200 m fra indkørslen.

Vurdering

Husdyrbruget ligger i et landbrugsområde. Ejendommens beliggenhed i relativ lang afstand fra naboer betyder, at støj i forbindelse med produktionen vil være meget begrænset.

Det vurderes, at husdyrbruget på Møgelvangvej 10 i betragtning af typer og størrelser af produktionsanlæggene, samt afstanden fra støjklender til omliggende beboelse, ikke forventes at ville frembringe støj, som kan medføre gener i omgivelserne.

Forurenings- og genebegrænsende foranstaltninger

For at minimere risikoen for nedsivning af stoffer til grundvandet samt beskyttelse af det omgivende miljø, er der redegjort for procedure for håndtering af gylle, kemikalier og olie ved uheld på husdyrbruget.

Redegørelse for mulige uheld:

Umiddelbare risici for uheld i forbindelse med driften, der kan medføre en øget forurening, vil være: spild af olie, brand samt uheld med eller ved gyllebeholder herunder f.eks. beskadigelse af gyllebeholder ved strejfen eller påkørsel eller på anden måde ved lækage eller overløb, der vil medføre udsivning af gylle.

Minimering af risiko for uheld

Hvis der sker spild af olie under påfyldning, som ikke umiddelbart kan fjernes ved afgravning eller ved brug af sugemateriale (savsmuld eller lign.), vil både Alarmcentral (tlf. 112) og Miljøvagt blive kontaktet. Hvis der er mistanke om, at olie eventuelt kan sive ud af tanken, vil tanken blive tømt for olie. Såfremt det drejer sig om en mængde, som ejer ikke selv har mulighed for at fjerne, vil enten brandvæsenet eller en slamsuger, der må tage imod olieaffald, blive kontaktet, så tanken kan blive tømt. Såfremt der er sket spild, der ikke kan fjernes, vil både Miljøvagten og Alarmcentralen (tlf. 112) blive kontaktet.

Der er ingen kemikalier på ejendommen.

Gyllebeholderne er underlagt 10-års kontrol, hvor en kontrollant kontrollerer beholderens tæthed og kabler over og under terræn. Derudover er gyllebeholderne placeret sådan, at de er under dagligt opsyn for eventuelle revner, rust på synlige kabler, gylleudsivninger og andet. Ved påkørsel eller strejfen af en gyllebeholder med maskiner eller andet, vil eventuelle revner blive tilset med det samme og udbedret straks. Hvis revnen ikke kan udbedres ved egen hjælp, vil beholderproducenten blive kontaktet om assistance.

Gylletankene tømmes med selvlæssende gyllevogne påmonteret sugekran.

Minimering af gene og forurening ved uheld

Hvis en gyllebeholder skulle springe, vil alarmcentralen på tlf.: 112 blive kontaktet øjeblikkeligt.

Ved driftsuheld, hvor der er sket, eller hvor der er fare for at ske en større forurening af omgivelserne, vil alarmcentralen straks blive kontaktet på tlf.: 112.

I tilfælde af lækage på en gyllebeholder vil der ikke ske en hurtig afstrømning, da terrænet omkring ejendommen er forholdsvis fladt. Det vil dog efterhånden løbe mod vejgrøften langs Møgelvangvej. Denne kan nemt spærres ved at smide jord i grøften.

Der er udarbejdet en beredskabsplan.

Vurdering

Det vurderes, at der er taget tilstrækkelige forholdsregler i tilfælde af et uheld, ved at der er en procedure for, hvad der skal gøres i tilfælde af et uheld, og hvad der skal gøres for at minimere risikoen for uheld.

Forslag til egenkontrol

- Der etableres flydelag på gylletankene for at minimere ammoniak emission, flydelaget kontrolleres månedligt og der føres logbog over kontrollen, så der er fokus på at flydelaget lever op til kravene.
- Tæthed af overjordisk del og kabler på gyllebeholdere efterses årligt for intakt beskyttelse og eventuelle brud. Ved skader kontaktes leverandør.
- Der er konstant flydelag på gyllen, og efter omrøring/udkørsel kontrolleres det, at der er etableret flydelag senest efter 14 dage, forudsat der er gylle i tanken,
- Der udføres 10-årig beholderkontrol, hvilket betyder, at tanken hvert 10. år bliver kontrolleret af autoriseret kontrollant for, om tanken opfylder krav til holdbarhed, tæthed og styrke.
- Evt. lækager i vandrør identificeres og repareres hurtigst muligt.
- Mælkekøleanlægget kontrolleres en gang om året af et autoriseret kølefirma, hvorved eventuelle finindstillinger foretages, dette kan give store energibesparelser,
- I bedriftens driftsregnskab registreres forbrug af vand, energi, indkøbt foder, pesticider og handelsgødning.
- Brug af sprøjtemidler registreres (Sprøjtejournal).
- Der overvåges ved gyllepumpning.
- Der føres logbog over gylletanke.
- Kontrol med gødningsmængder, gødningsanvendelse, antal dyr etc. udføres efter gældende lovkrav (gødningsregnskab og husdyrindberetning) og kontrolleres af Landbrugsstyrelsen. Anvendelse og udarbejdelse af mark-/gødningsplaner er et af hovedpunkterne i BAT-kravene. Det opfyldes til fulde. Det er et styringsredskab, der sikrer, at afgrøderne gødes efter behov, og at gødning tilføres markerne, når vejret tillader det, så næringsstofudledningen til det omgivende miljø minimeres.

Vurdering

Med ovenstående er der redegjort for, at der er fokus på management og egenkontrol på ejendommen. Ved at registrere og iagttage daglige rutiner og forbrug kan eventuelle uhensigtsmæssige forhold identificeres og afhjælpes.

Det vurderes samlet set, at driften af husdyrbruget på adressen inkl. egenkontrol og management lever op til lovens krav. Driften af husdyrbruget forventes derfor samlet set ikke at medføre en væsentlig negativ virkning på miljøet

Væsentlige virkninger fra reststoffer, affaldsproduktionen, samt ved brugen af naturressourcer.**Grundvand**

Husdyrbruget ligger i område for særlig drikkevandsinteresse og nitratfølsomt indvindingsområde.

Husdyrbruget ligger ikke indenfor boringsnære beskyttelsesområder eller sprøjtemiddelfølsomme indvindingsområde.

Der er en aktiv markvandsboring på husdyrbruget, DGU nr. 65.1668.

Spildevandsledningerne, herunder tagvand, overfladevand og sanitært spildevand er adskilt fra hinanden efter gældende regler for at undgå en forurening af overflade- og grundvand.

Vurdering

De generelle regler for opbevaring af husdyrgødning og indretning af stalde sikrer, at der er minimal risiko for, at der sker udslip fra gødningsopbevaringslagre og stalde, som kunne give anledning til forurening af grundvandet. Desuden er der særlige regler for udnyttelse og udbringning af husdyrgødning, der sikrer en minimal udvaskning af næringsstoffer til grundvandet.

Ud fra ovenstående vurderes det, at den påtænkte driftsændring ikke vil have indvirkning på grundvandet.

Jordforurening

Der er ingen kortlægning af jordforurening på ejendommen.

Vurdering

Ud fra ovenstående vurderes det ikke, at den påtænkte driftsændring vil have indvirkning på grundvandet.

Reststoffer (olie, rengøringsmidler, kemikalier, medicin m.m.)

Opbevaring af reststoffer skal ske på en forsvarlig måde, så der ikke er risiko for afløb til jord, kloak, overfladevand eller grundvand.

Olie

På ejendommen anvendes der olie, i form af diesel- og smøreolie. Dieselolie anvendes til landbrugsmaskinerne i forbindelse med markarbejdet. Dieselolien opbevares i maskinhuset i en overjordisk tanke på 4000 liter fra 2018. Tanken er placeret på fast bund uden afløb.

Smøreolie anvendes til traktorer og maskiner. Spildolien derfra opbevares i tromler i maskinhuset, de er ligeledes placeret på fast bund uden afløb.

Kemikalier og pesticider

På ejendommen anvendes der kemikalier hovedsagligt i form af rengøringsmidler. Det er minimalt, hvad der anvendes af rengøringsmidler.

Der opbevares ikke pesticider på ejendommen.

Medicin

Medicin opbevares i et køleskab i teknikrum.

Eventuelle medicinrester returneres til dyrlæge eller apotek. Det er dog sjældent, at det sker, da alt det indkøbte opbruges. Skarpe og spidse genstande opbevares i lukket beholder i stalden, og afleveres til dyrlæge eller på kommunal genbrugsstation.

Vurdering

Det vurderes, at reststoffer opbevares og håndteres miljømæssigt forsvarligt på ejendommen.

Affald

Husdyrbruget er omfattet af kommunens til enhver tid gældende Regulativ for Erhvervsaffald, og er dermed forpligtet til at kildesortere og bortskaffe alt erhvervsaffald i henhold til denne og den til enhver tid gældende Affaldsbekendtgørelse.

I den daglige drift vil der være en række affaldsprodukter til bortskaffelse via kommunale ordninger og modtagestationer. Affaldet tilstræbes sorteret, opbevaret og bortskaffet i overensstemmelse med affaldsregulativerne for Holstebro Kommune.

Fast affald:

Alt plastikaffald, såsom plastik fra ensilagepladser, storsække og bindegarn kommes i container og tømmes af Eiler Knudsen.

Der er begrænsede mængder pap og papir – dette puttes i affaldscontainer eller afleveres på genbrugspladsen.

Ikke forbrændingseget affald (f.eks. eternit, glaserede fliser og tegl, imprægneret træ o.l.); Normalt forefindes der ikke "ikke forbrændingseget affald" på ejendommen, men i tilfælde af den type affald opstår, så bortskaffes det til kommunal genbrugsplads. Eventuelt jernaffald bortskaffes til skrothandler.

Farligt og klinisk risikoaffald

Farligt affald som f.eks. lysstofrør, el-sparepærer, oliefiltre, batterier eller spraydåser indsamles i service- rum/værksted. Brugte batterier tages ofte med retur af leverandør. Andet leveres til kommunal modtage- station.

Kanyler, flasker og knive opsamles i lukkede spande, som afleveres ved behov på genbrugspladsen.

Olie- og kemikalieaffald:

Olieaffald afleveres på den kommunale modtagestation eller afhentes af godkendt firma.

Nødvendige rengøringsmidler /kemikalier bruges op i ejendommens drift, hvorved der normalt ikke er ke- mikalieaffald til bortskaffelse. Hvis reglerne ændres så et kemikalie, der tidligere har været benyttet på ejendommen, bliver ulovligt at bruge, bortskaffes eventuelle rester hurtigst muligt til Kommunal Modtage- station.

Der er ikke pesticider på ejendommen.

BAT (ammoniak)

I lovgivningen er der faste krav hertil, som sikrer at husdyrbrug vælger et staldsystem eller en teknologi blandt de bedste tilgængelige for at begrænse ammoniakudledningen fra husdyrbruget.

De BAT-krav, der stilles til husdyrbrugene, bidrager til, at målet for fald i ammoniakemissionen i Danmark nås, og at den sundhedspåvirkning ammoniak afstedkommer dermed imødegås. Når ammoniakudlednin- gen begrænses, bidrager det også til en generel bedre beskyttelse af ammoniakfølsom natur, da baggrunds- belastninger hertil begrænses.

Projektets BAT-emissionsniveau er beregnet i *husdyrgodkendelse.dk*. BAT-emissionskravet er overholdt.

Samlet BAT beregning 			
	Stalde	Lagre	Total
Samlet BAT krav (kg NH ₃ -N /år)	10801	853	11654
Faktisk emission (kg NH ₃ -N /år)	10801	853	11654
Forskel (kg NH ₃ -N /år)	-	-	0
Vejledende BAT Overholdt?	-	-	Ja

Tabel. 10 BAT-beregning

BAT-niveauet er fastsat som eksisterende og nyt stald niveau.

Gylleforsuring er taget ud i ansøgt, nudrift og 8-årsdrift, da Infarms forsøringsanlæg ikke længere er på Tek- nologilisten

Staldnavn	Navn på dyretype og staldsystem eller flexgruppe	Forudsætning for BAT-beregning
Ældre kostald	Malkekøer, kvier og stude. Sengestald med spalter (kanal, bagskyl eller ringkanal)	Eksisterende staldafsnit, BAT-krav fastsat i tidligere afgørelse
Kalvestald	Alle kvæg; Dybstrøelse ^a	Eksisterende staldafsnit, BAT-krav fastsat i tidligere afgørelse
Kostald	Malkekøer, kvier og stude. Dybstrøelse	Eksisterende staldafsnit, BAT-krav fastsat i tidligere afgørelse
Kostald	Malkekøer, kvier og stude. Sengestald med spalter (kanal, bagskyl eller ringkanal)	Eksisterende staldafsnit, BAT-krav fastsat i tidligere afgørelse
Malkestald - kælvningsafsnit	Alle kvæg; Dybstrøelse ^a	Eksisterende staldafsnit, BAT-krav fastsat i tidligere afgørelse
Malkestald - kælvningsafsnit	Malkekøer, kvier og stude. Sengestald med spalter (kanal, bagskyl eller ringkanal)	Eksisterende staldafsnit, BAT-krav fastsat i tidligere afgørelse
Ny kalvestald	Alle kvæg; Dybstrøelse ^a	Eksisterende staldafsnit, BAT-krav fastsat i tidligere afgørelse
Tilbygning kalvestald	Alle kvæg; Dybstrøelse ^a	Nyt (inkl. renoveret) staldafsnit
Kalvehytter, enkelte	Kalve, (under 6 mdr.). Dybstrøelse	Nyt (inkl. renoveret) staldafsnit
Ny stald	Alle kvæg; Dybstrøelse ^a	Nyt (inkl. renoveret) staldafsnit
Ny stald	Malkekøer, kvier og stude. Fast drænet gulv med skraber og ajle afløb	Nyt (inkl. renoveret) staldafsnit

Tabel 11. Forudsætninger for BAT-beregning

BAT (ikke IE-brug)

BAT-niveauet er opnået ved at, der er anvendt:

- Fast drænede gulve med afløb og skrab eller
- Dybstrøelse

i de nye staldafsnit.

Der er ikke foretaget en vurdering af fravalg, da BAT-emissionskravet er overholdt.

Eventuelle grænseoverskridende virkninger

Ifølge IE-direktivet har et anlæg grænseoverskridende virkning, hvis anlægget kan få en betydelig negativ indvirkning på miljøet i en anden EU-medlemsstat.

Vurdering

Alene på grund af afstanden, vurderes det i den konkrete sag, at det ansøgte projekt ikke vil give anledning til væsentlige virkninger på miljøet i andre EU-medlemsstater.

Foranstaltninger for at undgå, forebygge eller begrænse det ansøgte virkning på miljøet

I dette afsnit er de væsentligste foranstaltninger for at begrænse det ansøgte projekts virkninger på miljøet, nævnt. I alle de foregående afsnit vil man kunne læse yderligere om de anvendte foranstaltninger og vurderingerne heraf.

- For at undgå at skæmme landskabet, opføres den nye stald i tæt tilknytning til eksisterende stalde, i samme farver og delvist afskærmet af eksisterende bygninger og beplantning.
- Staldsystemerne i den nye kostald, er primært med fast drænet gulv med hældning og skrab med henblik på at minimere ammoniakfordampningen fra staldanlægget.
- Der udarbejdes mark-/gødningsplan for ejendommens jordtilliggende, hvorved fosfor- og nitratudvaskning minimeres.
- Spildevandsledningerne, herunder tagvand, overfladevand og sanitært spildevand er adskilt fra hinanden efter gældende regler, for at undgå en forurening af overflade- og grundvand.
- Olietanke står indendørs på fast gulv uden afløb.
- Der er flydelag på gyllebeholderne, hvilket minimerer ammoniakfordampningen fra lagrene.
- Der er udarbejdet en beredskabsplan for ejendommen.

Befolkningen og menneskers sundhed

Højt ammoniakindhold i luften kan være sundhedsskadeligt for mennesker. Der er via lovgivningen indført en begrænsning på ammoniakemissionen for husdyrbrug i form af krav om miljøvenlig teknologi (BAT). BAT kravet er medvirkende til at de overordnede mål om begrænsning af ammoniakindhold i luften overholdes. På ejendommen overholdes lovgivningens krav til BAT, hvorved ammoniakindholdet i luften begrænses.

Der er i tidligere afsnit gjort rede for, at der ikke forventes væsentlige gener for omgivelserne med støv, støj eller lugt mv.

I forbindelse med ansøgte projekt udledes der ikke sundhedsskadelige stoffer som f.eks. tungmetaller eller dioxin. Det vurderes derfor, at projektet ikke vil medføre nogen påvirkning af menneskers sundhed. Der vil ikke forekomme luftforurening eller forurening af vand, der kan påvirke befolkningen og menneskers sundhed. I forbindelse med befolkning og menneskers sundhed påvirker anlægget mest med støv, støj, lugt og

ammoniakemissioner. Reglerne for ammoniak og lugt er overholdt. Ved management og foranstaltninger, forventes det, at støj og støv ikke vil give anledning til nabogener.

Vurdering

Ud fra ovenstående vurderes det, at husdyrbruget kan drives på stedet uden at påvirke menneskers sundhed negativt.

Alternative løsninger

Den ansøgte løsning er valgt, idet den giver den optimale løsning indenfor de eksisterende fysiske og økonomiske rammer, som landmanden har til rådighed. En udbygning af anlægget til goldkøer og opdræt giver en optimal udnyttelse af det resterende anlæg.

Den valgte løsning giver en god intern logistik og hensyn til naboer end en placering tættere på Møgelvangvej.

Vurdering

Ud fra de alternativer der er beskrevet, vurderes det, at det valgte projekt tager hensyn til omgivelserne (naboer m.m.), miljøet og husdyrbruget.

Samspillet mellem faktorerne jf. § 4 stk. 8 nr. 5.

Ifølge bekendtgørelse om godkendelse og tilladelse m.v. af husdyrbrug skal der vurderes, om der er kumulative effekter som følge af et samspil mellem to, flere eller alle faktorerne:

1. Befolkningen og menneskers sundhed.
2. Biologisk mangfoldighed med særlig vægt på kategori 1- og 2-natur, samt bilag IV-arter.
3. Jordarealer, jordbund, vand, luft og klima.
4. Materielle goder, kulturarv og landskabet.

Vurdering

Det vurderes ud fra beskrivelser og vurderinger i miljøkonsekvensrapporten, at den kumulative effekt mellem punkt 1-4 ikke vil have væsentlige direkte eller indirekte virkning på omgivelserne.

Samlet vurdering af miljøkonsekvensrapporten

Denne ansøgning er udarbejdet efter Husdyrloven og det vurderes ud fra ovenstående beskrivelser og vurderinger, at det ansøgte væsentlige direkte og indirekte virkninger ikke vil have en negativ påvirkning på følgende punkter:

1. Befolkningen og menneskers sundhed.
2. Biologisk mangfoldighed med særlig vægt på kategori 1- og 2-natur, samt bilag IV-arter.
3. Jordarealer, jordbund, vand, luft og klima.
4. Materielle goder, kulturarv og landskabet.
5. Samspillet mellem to, flere eller alle faktorer efter 1-4.

6. Sårbarhed i forhold til risici for større ulykker eller katastrofer som følge af ovennævnte faktorer 1-5.